

MIKKELI

Mikkelin kaupungin arviointikertomus 2025

Kaupunginvaltuustolle
Tarkastuslautakunta 19.5.2026

Maailman suurin viestisuunnistuskilpailu Jukolan viesti kilpailtiin Mikkeliissä kesäkuussa 2025.
Kuva: Jukolan viesti/Samu Romo

1. Tarkastuslautakunnan puheenjohtajien katsaus	4
2. Tarkastuslautakunnan työskentely	6
2.1 Kokoonpano ja työskentelytapa.....	6
3. Kaupunginhallituksen lausunto vuoden 2024 arviointikertomuksesta	7
4. Tilinpäätöksen sisältö ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen.....	8
4.1 Huomioita tilinpäätöksen esittämistavasta ja sisällöstä	8
4.2 Kaupungin strategia ja tavoitteiden toteutuminen	9
4.3 Hallinto- ja elinvoimapaalvelut	10
4.4 Mikkelin seudun ympäristölautakunta.....	11
4.5 Sivistyslautakunta.....	12
4.6 Hyvinvointilautakunta	13
4.7 Kaupunkikehityslautakunta.....	15
4.8 Aluejohtokunnat.....	16
4.9 Mikkelin seudun työllisyyslautakunta	17
4.10 Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	17
4.11 Mikkelin Vesiliikelaitos	18
5. Konserniyhtiöiden tavoitteiden toteutuminen	19
5.1 Etelä-Savon Energia -konserni.....	19
5.2 Mikkelin oppilaitoskiinteistöt Oy.....	19
5.3 Mikalo	20
5.4 Metsäsairila	21
5.5 Etelä-Savon Koulutus Oy, Esedu	21
5.6 Kiinteistökehitys Naistinki Oy.....	21
5.7 Mikkeli Ravirata Oy	22
5.8 Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy	22
5.9 Mikkelin Asumisoikeus Oy	23
6. Talous ja investoinnit.....	24
6.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja kaupungin talouden kehittyminen.....	24
6.2 Investoinnit	24
6.3 Talouden tasapainottaminen	25
7. Arvio Mikkelin kaupungin henkilöstöpoliittisten tavoitteiden toteutumisesta 2025	26
8. Luottamushenkilötoiminnan digitalisaatiossa huomioitavaa	28
9. Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle	29
10. Allekirjoitukset.....	31

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajien katsaus

Mikkelin kaupungin vuoden 2025 tilinpäätös osoittaa, että kaupungin taloudellinen tilanne on edelleen selvästi aiempaa vahvempi, vaikka tilikauden tulos normalisoitui vuoden 2024 poikkeuksellisen kertaluonteisen hyvän tuloksen jälkeen. Tilikauden ylijäämäksi muodostui alkuperäisen talousarvion -5,2 miljoonan euron sijaan 2,6 miljoonaa euroa, eli talousarvio toteutui 7,8 miljoonaa euroa parempana alkuperäiseen verrattuna pääasiassa toimintakulujen toteutuneiden säästöjen vuoksi. Vuosikate oli 25,2 miljoonaa euroa, eikä kaupunki nostanut uutta pitkäaikaista lainaa vuoden aikana. Taseen ylijäämä kasvoi 113,1 miljoonaan euroon. Sijoitusten markkina-arvo nousi 99,0 miljoonaan euroon, eli 7,0 % p.a. Kaupungin omien päätösten ja toimenpiteiden lisäksi talouden näkymiin vaikuttaa myös maailmapoliittisesta tilanteesta seuraavat ulkoiset vaikutukset.

Velkamäärä pieneni 9,9 miljoonalla eurolla, mihin vaikutti osaltaan se, että kaikki hankkeet eivät edenneet suunnitellusti, jolloin investointien toteuma jäi arvioitua pienemmäksi. Epävarmuutta tuo edelleen siirtynyt valtionosuusuudistus, jossa nykyisellään Mikkelin on selvästi kärsijän roolissa. Huolta aiheuttaa myös odotuksia pienempi verotulokertymä, joka osoittaa, että Mikkelin täytyy olla asukkaille ja yrityksille entistä houkuttelevampi paikka asua tai sijoittua. Tarkastuslautakunta korostaa, että taloudellisista haasteista huolimatta Mikkelin on pystyttävä tarjoamaan laadukkaita ja monipuolisia palveluja kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja elinvoiman lisäämiseksi.

Vuotta 2025 leimasi muun muassa TE-uudistuksen vaikutusten konkretisoituminen. Työllisyyspalveluiden siirtyminen kunnille kasvatti sekä valtionosuuksia että toimintakuluja, mutta heikko yleinen työllisyystilanne heijastui työmarkkinatuen kuntaosuuksiin ja verotulojen heikompaan kehitykseen. Erityisesti Mikkeliä haastoi TE-uudistuksen myötä noussut TMT-maksujen kokonaissumma, joka nousi vuodelle 2025 noin 7 miljoonaan euroon.

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä sitä, että kaupungin investoinnit pystyttiin kattamaan tulorahoituksella, ja että lainakanta pieneni edelleen. Samalla lautakunta korostaa, että investointipaineet eivät ole poistuneet. Korjausvelka, palveluverkoratkaisut sekä kasvua tukevat elinvoimahankkeet edellyttävät tulevina vuosina niin investointien tarkastelua kuin olennaisten investointien toteuttamista.

Strategian toteuttamisessa vuonna 2025 nähtiin sekä edistystä että huolenaiheita. Myönteisenä kehityksenä lautakunta pitää datakeskushankkeiden etenemistä, jotka toteutuessaan tuovat kiinteistöverotulojen lisäksi niin rakennusaikaisia kuin pysyviäkin työpaikkoja. NATO:n alaesikunnan sijoittuminen Mikkeliin on lisännyt merkittävästi kaupungin kansainvälistä näkyvyyttä, ja kaupunki on vastannut kysyntään mm. perustamalla kansainvälisten asioiden päällikön viran sekä päättänyt kaksikielisen perusopetuksen järjestämisestä Rantakylän yhtenäiskoulussa syksystä 2026 lähtien. Puhtaan veden teemaan liittyvä työ on jatkunut, ja sitä on tukenut Mikkeli Water Week, joka on lisännyt teeman ja

kaupungin kansainvälistä näkyvyyttä. Kulttuuri- ja liikuntapalvelut ovat olleet myönteisesti esillä muun muassa museokäyntien kasvun ja ensilumen ladun suuren suosion ansiosta. Myös kesällä 2025 järjestetty Jukolan viesti toi kaupungille laajasti positiivista näkyvyyttä.

Aalto-yliopiston päätös lakkauttaa kansainvälisen kauppatieteiden kandidaatin koulutusohjelma Mikkeliissä on huono uutinen, koska se vähentää kansainvälistä opiskelijatoimintaa ja vähentää vetovoimaa. Huolta aiheuttavat väestörakennemuutos, sairauspoissaolojen korkea taso, asuntojen hintakehitys sekä valtionosuusuudistuksen kariutuminen, joka heikentää pitkän aikavälin ennustettavuutta.

Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen erityistä huomiota konsernivalvonnan ja riskienhallinnan laatuun. Vuonna 2025 konsernissa nähtiin myös myönteistä vakautumista, mutta konserniohjauksen on jatkossakin oltava systemaattista, ennakoivaa ja riittävän läpinäkyvää. Lautakunta pitää tärkeänä, että valtuusto saa jatkossa hyvissä ajoin entistä selvimmän kokonaiskuvan siitä, miten merkittävimpiä taloudellisia, toiminnallisia ja omistajaohjauksellisia riskejä on ja miten niitä hallitaan suunnitelmakaudella.

Tarkastuslautakunta pitää myös edelleen ajankohtaisena luottamushenkilötoiminnan digitalisaatioon liittyvää havaintoaan. Sähköisten toimintatapojen on tuettava yhdenvertaista osallis-

tumista. Toimielinten jäsenten tulee saada riittävä perehdytys, tekninen tuki ja toimivat välineet, jotta digitaalinen asiointi ei muodostu esteeksi päätöksenteolle. Asiassa on joiltain osin edistytty merkittävästi ja esimerkiksi uudelle kaupunginvaltuustolle on järjestetty kattava perehdytys sähköisiin toimintatapoihin liittyen.

Vuosi 2025 oli kaiken kaikkiaan Mikkeliä siirtymävaiheen vuosi. Talous pysyi ylijäämäisenä, mutta se tapahtui tilanteessa, jossa monet pitkän aikavälin kysymykset ovat edelleen avoimia. Kaupungin tulee kyetä yhdistämään vastuullinen taloudenpito, välttämättömät ja vetovoimaiset palvelut sekä määrätietoinen elinvoimapolitiikka. Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin henkilöstöä ja luottamushenkilöitä yhteistyöstä sekä toivoo, että uusi valtuustokausi hyödyntää vahvistunutta taloudellista asemaa viisaasti ja pitkäjänteisesti.

Heikki Sorvali
Tarkastuslautakunnan
puheenjohtaja

Anni Lahtinen
Tarkastuslautakunnan
varapuheenjohtaja

Kuvassa Naton pohjoisen alueen maavoimajohtoportaavaajaiset Karkialammella. Kuva: Puolustusvoimat

Tarkastuslautakunta on kunnan lakisääteinen toimielin, jonka tehtävät on määritellyt kuntalain (410/2015) 121 §:ssä. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päättäväksi tulevat hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin perustana ovat kaupungin hallituksen ja kaupunginjohtajan tilinpäätöksessä antamat selvitykset tavoitteiden toteutumisesta sekä muu arvioinnin aikana käytettävissä ollut aineisto. Arvioinnissa tarkastellaan taloudellisten ja toiminnallisten tulosten lisäksi toiminnan vaikuttavuutta, tarkoituksenmukaisuutta ja riskienhallintaa kuntalaisten näkökulmasta.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on lisäksi arvioida talouden tasapainottamisen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä silloin, kun taseessa on kattamatonta alijäämää. Vaikka Mikkelin aiemmat alijäämät on saatu katettua, lautakunta pitää talouden kestävyysarviointia edelleen keskeisenä osana tehtäväänsä.

Tarkastuslautakunta on vuoden 2025 arviointia varten perehtynyt kaupungin tilinpäätökseen 2025, talousarvioon ja sen muutoksiin, seurantaraportteihin, konserniyhtiöiden tavoitteiden toteutumiseen, toimielinten pöytäkirjoihin sekä muuhun arvioinnin kannalta olennaiseen aineistoon.

2.1 Kokoonpano ja työskentelytapa

Kaupunginvaltuusto valitsi kokouksessaan 2.6.2025 § 63 tarkastuslautakuntaan toimikaudeksi 2025-2029 yhdeksän (9) jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet sekä nimesi lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Tarkastuslautakunnan käytännön työskentely on painottunut kaupungin toiminnan ja talouden seurantaan, tilinpäätöksen analysointiin, konsernitavoitteiden toteutumisen arviointiin

sekä kaupungin johtamis- ja ohjausjärjestelmien toimivuuden tarkasteluun. Arviointityössä on hyödynnetty kirjallista aineistoa ja arviointikeskusteluja.

Tilintarkastuksen on suorittanut tilintarkastusyhteisö TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy. vastuunalainen tilintarkastajana JHT, HT Jukka Vuorio on ollut esteellisyysäännökset huomioiden sihteerinä läsnä tarkastuslautakunnan kokouksissa.

Tarkastuslautakunnan arviointitehtävässä todettiin seuraavat esteellisyysdet. Alla luetellut tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole osallistuneet kyseisen tehtäväalueen arviointiin.

Anni Panula-Ontto-Suuronen

- Kaupunkikehityslautakunta jäsen 1.1.-31.5.2025
- Kiinteistöosakeyhtiö Kenkäveronniemi puheenjohtaja 1.1.-31.5.2025

Seppo Savela

- Haukivuoren aluejohtokunta 2025-2029, kv 2.6.2025 §72
- Sivistyslautakunnan varajäsen 2025-2027, kv 2.6.2025 § 65

Helen Kontturi

- Ristiinan aluejohtokunta 2025-2029, kv 2.6.2025 §74
- Sivistyslautakunnan varajäsen 2025-2027, kv 2.6.2025 § 65

Tiina Elkharam

- Vesiliikelaitoksen johtokunnan puheenjohtajan henkilökohtainen varajäsen 1.6.2025 alkaen

Sari Hannukainen

- Vesiliikelaitoksen johtokunnan varajäsen 31.5.2025 asti

Jukka Hynninen

- Vesiliikelaitoksen johtokunnan varajäsen 31.5.2025 asti
- Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan jäsen 31.5.2025 asti

Tarkastuslautakunnan kokoonpano on ollut 2.6.2025 alkaen seuraava:

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Sorvali Heikki, pj.	Pöntinen Vesa
Lahtinen Anni, vpj	Korhonen Jonna
Hannukainen Sari	Tuhkalainen Terhi
Hynninen Jukka	Taavitsainen Hannu (7.10.2025 alkaen)
Kontturi Helen	Orava Marita
Panula-Ontto-Suuronen Anni	Heikkonen Susanna
Savela Seppo	Muttilainen Ola
Vänninen Pia	Elkharam Tiina
Ylönen Hannu	Parkkinen Pekka

Kaupunginhallituksen lausunto vuoden 2024 arviointikertomuksesta

Kuntalain 121 §:n mukaan kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aiheita. Menettelyn tarkoituksena on varmistaa, että arviointikertomuksessa esitetyt havainnot johtavat tarvittaessa käytännön toimenpiteisiin sekä siihen, että valtuusto saa kokonaiskuvan suositusten jatkokäsittelystä.

Vuoden 2024 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta kiinnitti erityistä huomiota tilinpäätöksen sisältöön, henkilöstötehtävien esittämiseen, sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan kehittämiseen, strategiakorttien arvioitavuuteen sekä luottamushenkilötoiminnan digitalisaatioon.

Vuoden 2025 tilinpäätöksen perusteella osa näistä havainnoista on otettu huomioon. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko on edelleen kattava, ja konsernivalvonnan järjestämistä on kuvattu aiempaa jäsentyneemmin. Tarkastuslautakunnan ar-

vion mukaan kehittämistyötä on kuitenkin edelleen tarpeen jatkaa erityisesti siinä, että valtuustolle esitetään selkeä kokonais-arvio tulevan suunnittelukauden keskeisistä kehittämistoimista, vastuista ja prioriteeteista.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kaupunginhallituksen lausunto arviointikertomuksesta käsitellään jatkossakin riittävän konkreettisenä kokonaisuutena ja että siinä erotetaan toisistaan jo toteutetut toimenpiteet, keskeneräiset toimenpiteet ja ne havainnot, joiden osalta kaupunki on päätenyt toisenlaiseen ratkaisuun.

Tilinpäätöksen sisältö ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

4.1 Huomioita tilinpäätöksen esittämistavasta ja sisällöstä

Mikkelin kaupungin tilinpäätös 2025 on laaja ja pääosin selkeä kokonaisuus. Se sisältää kuntien tilinpäätösnormiston mukaiset olennaiset osat, ja erityisesti toimintakertomus antaa kattavan kuvan kaupungin taloudellisesta asemasta, rahoituksesta, investoinneista, konsernista sekä toimielinten ja liikelaitosten tavoitteiden toteutumisesta.

Tilinpäätöksen vahvuutena voidaan pitää erityisesti sitä, että talouden kokonaiskuva on avattu paitsi tuloslaskelman ja taseen myös toiminnan rahoituksen ja konsernitarkastelun kautta. Tämä helpottaa valtuuston mahdollisuuksia arvioida kaupungin päätöksenteon pitkän aikavälin vaikutuksia. Kaupungin henkilöstöä koskevat tarkemmat tiedot esitetään erillisessä henkilöstökertomuksessa, joka julkaistaan samassa aikataulussa tilinpäätöksen kanssa.

Merkittävimpiä riskejä on arvioitu varsin laajasti strategisten, kuntatalouteen kohdistuvien, operatiivisten sekä omaisuuteen liittyvien riskien näkökulmista.

Strategisista riskeistä Mikkelin kaupungin keskeisin haaste liittyy väestörakenteen muutokseen ja muuttoliikkeeseen, jotka aiheuttavat paineita palvelurakenteisiin, palveluiden saatavuuteen sekä niiden rahoitukseen. Mikkelin tulisi entistä paremmin onnistua houkuttelemaan talousalueen ulkopuolelta yrityksiä, asukkaita ja vapaa-ajan asukkaita. Näissä merkittävässä roolissa ovat kilpailukykyiset palvelut ja alueen markkinointi entistä ennakoluottomammalla otteella. Tavoitteena parantaa alueen elinvoimaa sujuvoittamalla maankäyttöä ja rakentamisen edellytyksiä sekä helpottamalla asumisen, vapaa-ajan asutuksen ja yritystoiminnan sijoittumisen mahdollisuuksia.

Kaupunki on toteuttanut keväällä 2025 useita kampanjoita uusien asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden houkuttelemiseksi. Vuosi 2025 oli myös matkailun näkökulmasta onnistunut. Mikkelissä rekisteröityjen yöpymisten määrä kasvoi tammi-marraskuussa noin 10 prosenttia kun taas valtakunnallisesti rekisteröityjen majoitusvuorokausien kasvu jäi keskimäärin 1,6 prosenttiin. Tämä osoittaa, että kiinnostusta Mikkelin seutua kohtaan on.

Kuntatalouteen kohdistuu edelleen merkittävää epävarmuutta globaalien kriisien, geopolittisen tilanteen sekä sote-uudistuksen ja valtionosuusjärjestelmän muutosten vuoksi, mikä näkyy Mikkelin taloudessa. Työllisyyspalvelu-uudistus, heikko verotulokehitys sekä kasvavat etuusmenot lisäävät talouden suhdanneherkkyyttä ja riskejä. TE-uudistus tehtiin aikana, jolloin työllisyystilanne oli parempi, joten kasvava ja pitkään kestävä työttömyys tuo kaupungille lisäkuluja, joita ei valtion toimesta kompensoida. Taloutta on vahvistettu energiaomaisuusjärjestelyillä, velkojen pois maksamisella ja sijoitustoiminnan käynnistämällä, mutta korkea velkataso, investointipaineet ja uusi sijoitustoiminta edellyttävät edelleen huolellista riskienhallintaa.

Operatiiviset riskit: Operatiivisissa riskeissä korostuvat henkilöstöressurssien riittävyys ja osaaminen henkilöstömäärän vähentyessä. Tehtävien epäselvä vastuunjako, rekrytointien viivästyminen ja kasvava työkuorma voivat hidastaa toimintaa ja lisätä riskiä, että keskeisiä tehtäviä jää hoitamatta. Lisäksi työvoimapula ja Mikkelin kaupungin julkisuuskuvat voivat vaikeuttaa tai helpottaa osaavan henkilöstön saatavuutta. Huoli henkilöstöressurssien riittävydestä ja osaamisesta toistuvat vuosi vuodelta arviointikertomuksissa. Toisaalta tarkastuslautakunnan haastatteluissa tuli esille, että henkilöstöä kuunnellaan yhä paremmin.

Perusopetuslakiin tuli merkittäviä oppimisen tukeen liittyviä muutoksia 1.8.2025 alkaen. Lakimuutos velvoittaa kuntia panostamaan yleiseen tukiopetukseen, opetuskielen tukiope- tukseen sekä riittävään oppimisen tukeen. Lisätunteihin ja oppimisen tuen muutoksiin on kohdennettu valtion tukea. Henkilöstössä huolta aiheuttaa myös koulunkäyntiavustajien määrä, koska tuen tarve lisääntyy jatkuvasti. Kuntaliitoksista jääneitä lisäresursseja ei enää ole. Toisaalta henkilöstö kokee, että heidän näkemyksiään huomioidaan aiempaa paremmin.

Omaisuuteen kohdistuvia riskejä hallitaan pääosin vakuuttamalla sekä kehittämällä omaisuudenhallintaa ja ennakkoivaa kunnossapitoa. Keskeisiä riskejä ovat kiinteistöomaisuuden ja kunnallistekniikan korjausvelka. Kaupunki on viime vuosina myynyt ja purkanut rakennuksia, mutta korjausvelka on jatkanut kasvua mm. rakennuskustannusindeksin voimakkaan kasvun vuoksi.

Keskeiset konserniyhtiötä koskevat riskit ovat kirjattu kunkin yhtiön kohdalle niiden tavoitteiden toteutumisen raportoinnin yhteyteen. Mikkelin kaupungin konserniohjeen mukaisesti kaupungin antamien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita tulee noudattaa myös konserniyhtiöissä.

Riskienhallinnan arviointi ja valvonta:

Vuoden 2025 keskeisiksi riskitekijöiksi tunnistettiin erityisesti toimintaympäristön epävarmuus, kuten geopolittinen tilanne ja kauppapoliittiset jännitteet, jotka lisäsivät yleistä epävarmuutta ja näkyivät osin työmarkkinoilla. Taloudelliset vaikutukset jäivät kuitenkin kokonaisuutena maltillisiksi, ja esimerkiksi inflaatio ja korkotaso pysyivät ennakoidulla tasolla.

Lisäksi valtionosuusuudistuksen kariutuminen toteutui tunnistetun riskin mukaisesti, mikä on Mikkelin kannalta merkittävä taloudellinen takaisku. Uudistuksen vaikutuksiin on varauduttu tarkalla taloussuunnittelulla, eikä tuleville vuosille ole ennakoitu valtionosuuksien paranemista.

Toteutuneista taloudellisista riskeistä voidaan mainita esimerkiksi Kyyhkylä Oy:n vuokrasaataviin liittynyt 416 000 euron luottotappio.

Tarkastuslautakunta korostaa, että kaupungin omistamien kiinteistöihin kohdistettujen toimenpiteiden tulee kohteiden osalta tehdä huolellinen ja kriittinen arvio siitä, onko purkaminen vai myyminen tarkoituksenmukaisin ratkaisu. Myyntitilanteissa on syytä arvioida ostajan kyky huolehtia kiinteistöstä, sillä puutteelliset edellytykset voivat johtaa kiinteistön rapistumiseen ja viime kädessä sen palautumiseen kaupungin vastuulle. Erityisesti tilanteissa, joissa ostajana on uusi toimija, riskien arvioinnin tulee olla riittävän perusteellista.

Tarkastuslautakunta katsoo, että kaupungin taloudellisen tilanteen ennakkoinnin ja parantamisen näkökulmasta tulee kiinnittää entistä enemmän väestörakenteen korjaamiseen työllisyyttä parantavilla toimenpiteillä ja kiinnittämällä entistä enemmän yritysten toimintaedellytyksiin alueen taloudellisen toimeliaisuuden lisäämiseksi.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä sitä, että tilinpäätöksessä on kuvattu avoimesti kaupungin toimintaympäristön muutoksia, valtionosuuksiin liittyvää epävarmuutta, investointipaineita sekä sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyviä periaatteita. Myös strategiamittarit on koottu pääosin helposti tarkasteltavaan muotoon. Mikäli mahdollista, mittarille olisi tärkeää kohdistaa vertailuarvo, joka helpottaa tuloksen tulkintaa.

Tarkastuslautakunta katsoo, että asetettujen tavoitteiden toteutumisen arvioitavuutta voidaan edelleen parantaa seuraavasti:

1. Strategisten tavoitteiden toteutumisen osalta tulisi nykyistä selkeämmin erottaa toisistaan tulokset, toimenpiteet ja vaikutukset.
2. Toimielinten tavoitteiden arvioinnissa olisi perusteltua tuoda näkyvämmiin esiin, mitkä poikkeamat johtuvat toimintaympäristöstä ja mitkä kaupungin omista valinnoista.
3. Konsernivalvonnan ja omistajaohjauksen osalta arviointia tukisi se, että merkittävimmistä konserniriskeistä laaditaan valtuustolle tiivis yhteenveto myös tilinpäätöksen kannalta olennaisessa muodossa.

Kokonaisuutena tilinpäätös antaa riittävän perustan tarkastuslautakunnan arvioinnille.

4.2 Kaupungin strategia ja tavoitteiden toteutuminen

Mikkelin kaupunkistrategian 2022-2025 visiona on 'Mahdollisuuksien Mikkeli - Puhtaan veden pääkaupunki'. Vuosi 2025 oli strategian viimeinen täysi toteutusvuosi ennen uuden strategian valmistelua. Strategian toteutumisessa nähtiin sekä selkeitä onnistumisia että mittareita, jotka osoittavat kehittämistarpeiden jatkuvan.

Taloudellisten tavoitteiden osalta Mikkeli onnistui kääntämään talousarvion 5,2 miljoonan euron alijäämän 2,6 miljoonan euron ylijäämäksi, joten toteuma on merkittävästi parempi kuin alkuperäinen alijäämäinen talousarvio. Merkittävin syy tähän oli toimintakateen toteutuminen yli 11 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota parempana. Investoinnit pystyttiin myös

rahoittamaan ilman uuden lainan ottamista. Lainamäärä asukasta kohti aleni 4 052 euroon (alittaen strategiatavoitteen $\leq 6\,400$ euroa/asukas) ja investointien tulorahoitus pysyi vahvana. Toimintakate toteutui myös alkuperäistä talousarviota parempana. Verotulot sen sijaan toteutuivat -4,5 miljoonaa euroa ennakoitua heikommin. Verotulojen vertailtavuutta ei voida täysin pitää luotettavana, sillä kuntien ryhmäosuutta oikaistiin virheellisesti, jolloin vuoden 2024 verotulot näyttävät todellista suuremmilta ja vuoden 2025 todellista pienemmiltä. Työllisyyspalvelujen siirto kunnalle parantaa palvelujen saavutettavuutta jatkossa. Talouden näkökulmasta kaupunki oli vuonna 2025 huomattavasti vakaamassa asemassa kuin vielä muutama vuosi aiemmin.

Keskeinen strategiamittari	Toteuma 2025
Väkiluku 31.12.2025	51 549
Sairauspoissaolot	16,5 pv / htv
Myytyjen asuntojen keskihinta	1 395 euroa / m ²
Kasvihuonekaasupäästöt	4,3 t CO ₂ e / as

Kaikki strategiamittarit eivät kuitenkaan kehittyneet tavoitellusti. Väkiluku laski edelleen ja oli vuoden lopussa 51 549 asukasta. Henkilöstön sairauspoissaolot olivat 16,5 päivää henkilötövuotta kohden, mikä ylitti tavoitellun tason. Määrä on kasvanut edellisvuoden 15,7 päivästä, ja se on edelleen selvästi strategian laadinnan lähtötilanteessa asetettua alle 12 päivän tavoitetasoa korkeampi. Myytyjen asuntojen keskihinta, joka strategian laatimishetkellä oli 1 588 euroa / m², laski edelleen, joka matalasuhtanteen lisäksi kertoo osaltaan heikosta kysyntä- ja väestökehityksestä. Kasvihuonekaasupäästöt vähenivät vuoden 2020 tilanteesta 5,5 t CO₂e / as -> 4,3 t CO₂e / as, mutta tavoitetasoa ei aivan saavutettu.

Aalto-yliopiston päätös siirtää Mikkeliin toteutettu International Business -kandidaattiohjelma pois paikkakunnalta merkitsee kaupungille menetystä, sillä se kaventaa kansainvälistä opiskelijajayhteisöä ja heikentää alueen vetovoimatekijöitä.

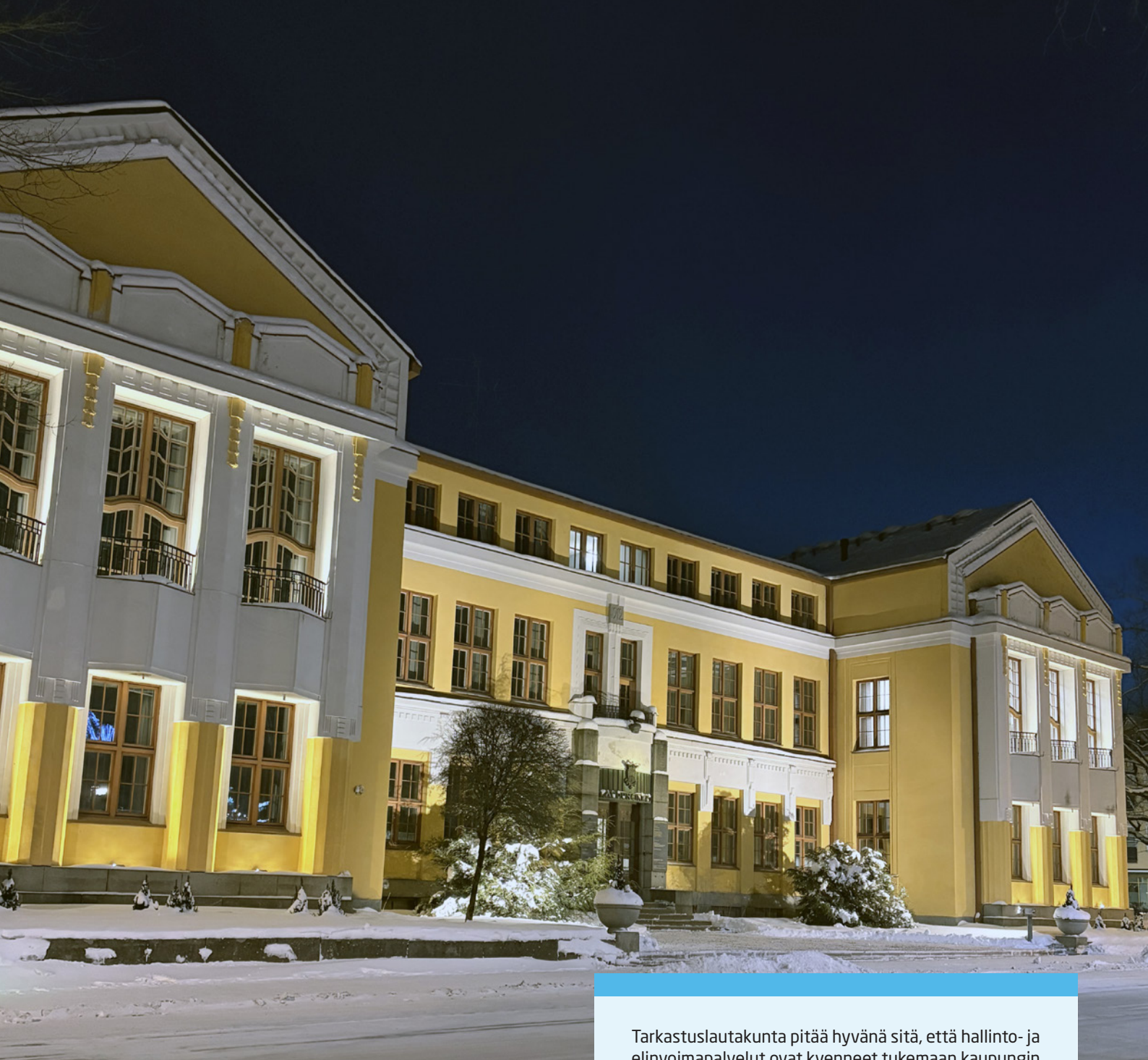
Elinvoiman näkökulmasta datakeskushankkeet etenivät myönteisesti. Compute Nordicin hanke saavutti vuoden aikana keskeiset virstanpylväät, kun sekä rakennuslupa että Fingridin liittymissopimus varmistuivat. Tämä siirsi hankkeen toteutuksen esivaiheeseen ja vahvisti Mikkelin asemaa potentiaalisena sijoittumispaikkana energiantensiivisille investoinneille. Vuoden aikana laadittu datakeskusten toimintapöytäkirja selkeytti toimintamalleja ja vahvisti investointiviestintää.

Kansainvälisten yhteyksien vahvistuminen, puhtaan veden teemaan liittyvän osaamisen kehittäminen sekä Naton alaesikunnan vaikutusten näkyminen kaupungin profiilissa olivat merkittäviä myönteisiä signaaleja. Kaupungin tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttivat merkittävästi haastavat ulkoiset tekijät, kuten yleinen talous- ja työllisyystilanne.

Talouden ohjaus oli onnistunutta ja joustavaa, vaikka tulokehitys jäi heikoksi.

Tarkastuslautakunta katsoo, että Mikkelin pitkän aikavälin ongelmat eivät ratkea yksittäisillä hankkeilla. Väestökehitys, työmarkkinoiden rakennemuutos, valtionosuusjärjestelmän epävarmuus ja investointipaineet ovat edelleen Mikkelin haasteita.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että hankkeet otettaisiin tarkasteltaviksi, kuinka niiden luoma toiminta saataisiin jatkumaan hankerahoituksen loppumisen jälkeenkin.

4.3 Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Hallinto- ja elinvoimapalveluiden tehtävänä on tukea palvelualueiden ja liikelaitosten tuloksellista toimintaa sekä tuottaa johtamisen, päätöksenteon, talouden, henkilöstön, viestinnän ja markkinoinnin keskitettyjä tukipalveluja. Vuonna 2025 kokonaisuuteen liittyi myös turvallisuussuunnittelua, kansainvälisiä palveluja sekä strategian toimeenpanon koordinointia.

Tilinpäätöksen perusteella hallinto- ja elinvoimapalveluiden talous toteutui pääosin suunnitellusti. Ilman ruoka- ja puhtauspalveluja toimintakate toteutui muutettua talousarviota parempana. Tämä osoittaa, että tukipalvelujen ohjaus ja menokuri toimivat kokonaisuutena kohtuullisen hyvin muuttuneessa toimintaympäristössä.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä sitä, että hallinto- ja elinvoimapalvelut ovat kyenneet tukemaan kaupungin strategisia painopisteitä samanaikaisesti, kun työllisyyspalvelu-uudistus, kansainvälistymisen vahvistuminen ja turvallisuusympäristön muutos ovat lisänneet koordinaation tarvetta. Erityisen myönteistä on, että päätöksenteon ja omistajaohjauksen tueksi on tuotettu ajantasaista tietoa.

Kehittämistarpeita on edelleen sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja omistajaohjauksen käytännön toimeenpanossa. Tarkastuslautakunta korostaa, että hallinto- ja elinvoimapalveluiden rooli on keskeinen myös siinä, että strategiset tavoitteet pysyvät arvioitavina ja että valtuusto saa riittävän selkeän tiedon poikkeamien syistä.

Ruoka- ja puhtauspalvelujen kohdalla talous oli kokonaisuutena lähellä tasapainoa, mutta toiminnan tulos jäi lievästi negatiiviseksi poistojen jälkeen. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kustannusrakenteen hallintaa jatketaan ja että palvelusopimusten toimivuutta arvioidaan säännöllisesti.

4.4 Mikkelin seudun ympäristölautakunta

Mikkelin seudun ympäristölautakunta vastaa ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävistä usean kunnan alueella. Vuonna 2025 toiminta toteutui pääosin palvelusuunnitelman mukaisesti ja talous toteutui muutettua talousarviota paremmin.

Ympäristöpalveluissa näkyy edelleen sama ilmiö kuin aiempina vuosina: suunnitelmallisen valvonnan toteuma jää prosentuaalisesti tavoitetasosta, mutta tähän vaikuttavat merkittävästi riskiperusteisen valvonnan muutokset ja ei-suunnitelmallisen työn suuri osuus.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tavoitteiden asettelu vastaa todellista työajan käyttöä ja valvonnan lainsäädännöllisiä velvoitteita. Hyvä ympäristöterveyden ja -suojelun taso on tärkeää ylläpitää jatkossakin oikean resurssoinnin ja tavoitteenasettelun kautta.

Eläinlääkintähuollon ja yleisen terveystarkastuksen palvelut turvattiin kokonaisuutena kohtuullisesti. Ympäristönsuojelun kirjallisten asiakassuoritteiden määrä jäi edellisvuotta pienemmäksi, mutta kokonaisuus oli edelleen laaja. Lautakunta katsoo, että toiminnan vaikuttavuuden arviointia voisi vahvistaa tuomalla esiin nykyistä enemmän valvonnan laatua, kohdentumista ja vaikutuksia.

Kokonaisuutena ympäristölautakunnan toiminta oli tuloksellista ja taloudellisesti hallittua. Tarkastuslautakunta suosittelee, että valvonnan tavoitteet ja tunnusluvut yhdenmukaistetaan siten, että ne kuvaavat paremmin todellista lakisääteistä toimintaa ja mahdollistavat aidon vuosivertailun.

Ympäristölautakunta ja sen alaisuudessa toimiva ympäristöpalvelut yksikkö vastaa kuntatason ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävistä Mikkeli, Hirvensalmella, Kangasniemellä ja Mäntyharjussa. Resurssien sallimissa puitteissa toteutetaan selvityksiä vuorotellen toimialueen eri kuntien alueilla. Tavoitteena on samantasoinen palvelu koko toiminta-alueella ympäristöpalvelusopimuksen mukaisesti.

Tilinpäätöksen mukaan yleinen terveystarkastuksen toiminta toteutui palvelusuunnitelman mukaan. Suunnitelmallisessa tarkastuksessa tarkastustavoitteisiin ei päästy, mutta tulos oli hyvä. Vuoden 2025 suunnitelmallisen valvonnan tarkastusten tavoitemäärä oli kohteiden riskiarvion perusteella Ruokaviraston ja Valviran ohjeiden mukaisesti 594 kappaletta.

Suunnitelmallisesta valvonnasta toteutui elintarvikevalvonnassa 70 % (247/344 kpl), terveydensuojelussa 66 % (131/199 kpl), tupakka- ja lääkelainvalvonnassa 67 % (34/51 kpl). Talousarvion tavoite suunnitelmallisen tarkastuksen määrästä 700 kpl, ei ole ottanut huomioon valvontaan kuuluvien tupakkavalvontakohteiden vähentymistä. Tämän vuoksi talousarvion mukainen toteutuma prosentti on 59 %.

Muuta työaikaa kuluttavaa toimintaa ovat erilaiset tarkastustarpeet, mm. asuntotarkastukset, näytteenotto, neuvonta ja ohjaus sekä ruokamyrkytyspäilyilmoitusten, yhteydenottojen, erilaisten lausuntojen ja valvontapyyntöjen käsittely.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että harjoittelijoille on tarjottu mahdollisuuksia opintoihinsa kuuluvan harjoittelun sekä opinnäytetyön suorittamiseen. Se, että alan harjoittelijoita on ollut terveystarkastuksessa ja eläinlääkintähuollossa vuonna 2025 yhteensä vain 5 kuukautta, on aika vähän kaupungissa, jossa on tarjolla alan koulutusta.

Elintarvikelaki ja EU:n valvonta-asetus edellyttävät valvontayksiköitä tekemään sisäistä oman toiminnan laadunhallintaa. Siihen kuuluvat sisäiset ja ulkoiset auditoinnit, poikkeamien havainnointi ja korjaavien toimenpiteiden kirjaaminen.

Vuonna 2025 on osallistuttu kahteen LaatuNet-laadunhallintajärjestelmään liittyvää interkalibrointiin (lausuntoprosessi ja vesilaitostarkastus).

Eläinlääkäripalvelut on saatu turvattua 24/7 kaikissa jäsenkunnissa valtakunnallisesta eläinlääkäripulasta huolimatta. Työnkuormitusta praktikkoeläinlääkäreillä on saatu vähennettyä teettämällä osa viikonloppu- ja juhlapyhäpäivystyksistä ulkopuolisilla päivystäjillä. Myös valvontaeläinlääkäreiden resurssitilanne on ollut hyvä lähes koko vuoden 2025. Eläinlääkintähuollossa on ollut myös harjoittelijoita. Eläinlääkintähuollon palvelusuunnitelma toteutui suunnitellusti.

Pieneläinvastaanoton osuus kasvoi ja tilikäynnit vähentyivät. Lisäksi tehtiin eläinsuojelu- ja maitohygieniatarkastuksia.

Ympäristönsuojelun osalta palvelusuunnitelma on toteutunut suunnitellusti.

Ympäristönsuojelun yksikössä valmisteltiin ympäristö- tai maa-aineslupapäätöksiä ja muita ympäristönsuojeluun liittyviä asioita ympäristölautakunnan päätettäväksi koko toimialueella.

Erilaiset ympäristönsuojelun lausunnot, tarkastuspöytäkirjat ja kehotukset ottavat merkittävän osan työaikaa. Vesihuoltolain ja haja-asutusalueiden jätevesiasetuksen valvontaa toteutettiin valvontasuunnitelman mukaisesti.

Ympäristöpalvelut toteuttavat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvaa ympäristönsuojelun edistämistehtävää viranomaistoiminnan ohessa ja erilaisten hankkeiden avulla. Pursialan ja Porrassalmen pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittämishankkeessa valmisteltu Porrassalmen pohjavesialueen suojelusuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa. Vuonna 2025 jatkettiin Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimialueen vesistöjen pintavesien seurantaa tarkkailuohjelman mukaisesti. Raportti Mikkelin hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisen arvioinnista ja hiilinielujen laskennasta valmistui.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Lautakunnan tasolla tulot ylittivät talousarvion ja kulut alittivat. Ympäristölautakunnan toimintakulut vuonna 2025 olivat kokonaisuutena 2 459 852 euroa ja toimintatuotot (sisältää kuntaosuudet) vuonna 2025 olivat 1 228 540.

Toimintakate oli 136 789 euroa parempi kuin talousarviossa. Yleisen terveystarkastuksen ja eläinlääkintähuollon klinikkamaksujen tulokertymät vuonna 2025 olivat talousarviota paremmat sekä ympäristönsuojelun lupa- ja valvontamaksujen kertymät jonkin verran matalammat. Ympäristöpalvelujen kaikkien tulosalueiden toimintakulut olivat vuonna 2025 talousarviota pienemmät.

Tarkastuslautakunnan katselmus Rantakylän koululla.

Tarkastuslautakunta katsoo, että kaupungin tavoittelema kasvihuonekaasupäästöjen alenema asukasta kohti on onnistunut hienosti, mutta arvioimatta jää kuinka paljon siitä johtuu talouden hidastumisesta ja kuinka paljon toimenpiteistä, joilla tavoitetta on edistetty.

4.5 Sivistyslautakunta

Vuoden 2025 tilinpäätöksessä toimielimenä on sivistyslautakunta, jonka vastuulla ovat varhaiskasvatus, perusopetus ja luokiolukutus.

Sivistyslautakunnan talous toteutui muutettua talousarviota parempana. Tämä on myönteinen havainto laajassa palvelukonaisuudessa, jossa kustannuspaineet kohdistuvat erityisesti henkilöstöön, varhaiskasvatuksen palvelusetelimenoihin, tilakustannuksiin sekä oppimisen tuen järjestämiseen. Sivistyslautakunnan alaisen toiminnan toimintatulot olivat 3 610 600 euroa ja toimintakulut 99 618 600 euroa. Sivistyslautakunnan toimintakate muodostui alkuperäistä talousarviota 2 839 000 paremmaksi ja muutettua talousarviota 1 980 000 euroa paremmaksi.

Palvelujen järjestämisen näkökulmasta vuosi 2025 oli vakaa, mutta samalla valmisteltiin kansainvälisiä koulupolkuja ja vaurduttiin toimintaympäristön muutoksiin. Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä sitä, että koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämistä on sidottu kaupungin kansainvälistymiseen ja elinvoimapolitiikkaan.

Toiminnan arvioinnissa on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota henkilöstön jaksamiseen, sairauspoissaolojen kehitykseen ja oppimisen tuen vaikuttavuuteen. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että sivistyspalveluissa seurataan aiempaa systemaattisemmin, miten resurssit kohdistuvat lasten ja nuorten arjen kanalta keskeisiin tarpeisiin.

Kokonaisuutena lautakunta arvioi, että sivistyslautakunnan (kasvatus- ja opetustoimen) tehtäväalueella toiminta oli vuonna 2025 pääosin tavoitteiden mukaista ja taloudellisesti hallittua, mutta palveluverkon ja oppimisen tuen pitkän aikavälin ratkaisut vaativat edelleen johdonmukaista valmistelua.

Mikkelin kaupungin strategia rakentuu vahvalle visiolle "Mahdollisuuksien Mikkelä. Puhtaan veden pääkaupunki". Elämän laadun sekä kasvihuonekaasujen vähenemisen näkökulmasta tavoite ei toteudu parhaalla tavalla keskittämällä koulut siten, että koululaisten koulumatkat pitenevät.

Tarkastuslautakunta katsoo, että kaupungin olisi taroituksenmukaista asettaa sivistyslautakunnan alaisen palveluverkoston ja palveluiden (koulut, päiväkodit, vuoro hoito) tavoitteet koko kaupungin kokoiseksi ja maaseudulla asuvien perheiden, lasten ja nuorten elämän osallisuuden parantamiseksi.

Tulevaisuudessa palveluverkon suunnittelua olisi perusteltua kehittää entistä kokonaisvaltaisemmaksi ja eri toimialat yhdistäväksi kokonaisuudeksi, jossa huomioidaan sivistystoimen, kaavoituksen, liikenteen ja elinvoiman näkökulmat samanaikaisesti. Suunnitteilla olevan aluekouluratkaisun rinnalla olisi tarpeen tarkastella myös ns. puskurikoulujen roolia, jotka tukisivat palveluverkon joustavuutta, kokonaisturvallisuutta sekä oppilaiden arjen sujuvuutta erityisesti muuttuvissa tilanteissa.

Lähikouluperiaate toimenpiteenä vaatii vahvistamista. Myös ympäristökasvatuksen näkökulmasta nuorten luontosuhteen heikentymistä tulee estää. Kaupunkikoulujen ympäristö ei ole välttämättä omiaan parantamaan lasten luontosuhdetta, toki se sosiaalistaa ja osallistaa nuoret kaupunkikeskustan toimintoihin.

Huomiota pitää kiinnittää siihen, että kaupunki menettää asukkaita kyliltä sitä mukaan, kun kyläkoulut lakkaavat. Se, että nuori istuu linja-autossa tai muussa koulukyydissä tuntikaupalla päivittäin, on poissa lasten liikkumisesta ja vapaa-ajasta. Sivistystoimissa ei ole kaikkia eväitä tilanteen parantamiseen, joten se vaatii muidenkin lautakuntien osallisuutta ja valtuuston päätöksiä.

Lapsimäärien laskua on saatettu nopeuttaa tehden palveluverkon suunnittelua ennakoivasti. Se, että kyliltä loppuvat palvelut, on saattanut vaikuttaa lapsiperheiden muuttohalukkuuteen muualle.

Kyläkoulujen palveluverkkoratkaisujen jälkeen yhdeksi kehittämiskysymykseksi nousee lasten ja nuorten hyvinvoinnin, liikkumisen sekä luontosuhteen vahvistaminen muuttuneessa kouluverkossa. Koulumatkojen pituus voi vähentää arjessa tapahtuvaa liikkumista ja vapaa-aikaa, mikä edellyttää uusia ratkaisuja lasten aktiivisuuden ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Samalla on tärkeää tarkastella, miten uusissa kouluympäristöissä voidaan vahvistaa luontoyhteyttä ja osallisuutta.

Tämä kokonaisvaltainen lähestymistapa tukisi myös lapsiperheiden asumispäätöksiin vaikuttavien tekijöiden parempaa huomioimista sekä alueellisen vetovoiman ja tasapainoisen kehityksen vahvistamista pitkällä aikavälillä.

Tarkastuslautakunta näkee, että säästölaskelmia tehdessä laajempi näkökulma puuttuu. Esim. jälkikäteen säästöjen arviointi on tehty edelleen huomioimatta välillisiä kustannuksia pitkällä aikavälillä. Päiväkotien keskittämisessä ei ole ehkä riittävästi huomioitu työelämän muutoksia tai niitä ammattiryhmiä, jotka tarvitsevat vuorotyöhoitoa tai lyhyttä vuorokausihoitoa.

Perheiden työmatkojen pidentyminen lasten hoitoon tuomisen vuoksi esimerkiksi Ristiinasta tai muualta liitoskunnista Mikkelin vaihtelevien työaikojen takia vaikuttaa niiden kehittymiseen haluttuna asuinpaikkana. Tällä tavalla vaikutetaan laajan Mikkelin liitoskuntien kehittymisen edellytyksiin tai peräti taantumiseen esim. Suomenniemi. Lakkauttamalla koulu poistuvat koulun ympärillä olevat kirjastopalvelut sekä luistelu- ja jalkapallokentät sen jälkeen, kun kiinteistö on myyty ulkopuoliselle taholle. On syytä tunnistaa, että tämä vaikuttaa liitoskuntien asukkaiden ja nuorten koululaisten arkeen ja vapaa-ajan toimintoihin.

Positiivisina onnistumisina voidaan mainita mm. Liikkuva koulu ja Kulttuuripolku- hankkeet, kansainvälisyyskasvatus ja Tiedepolun rakentaminen. Kestävästi kehittynyt ja älykkäästi uudistuva Mikkeli tarvitsee jatkossakin hankkeita, joilla nopeasti muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin vastataan lasten ja nuorten parhaaksi esim. ympäristöterveys, mis- ja disinformaation tunnistaminen, some ja muiden riippuvuuksien haitat.

4.6 Hyvinvointilautakunta

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta ja sen alaiset toiminnot ovat yksiä tärkeimmistä kunnan hyvinvointitehtävän toteuttamisessa. Lautakunnan alle asettuu myös moni Mikkelin strategisista tavoitteista erityisesti kuntalaisten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Toiminnot ovat moninaisia ja useiden eri toimijoiden kanssa yhteistyössä tuotettuja. Lautakunnan alla on ylläpidetty ja kehitetty palvelutarjoomaa avustuksilla ja monipuolisilla yhteistyösopimuksilla sekä pyritty luomaan kolmannen sektorin toimijoille mahdollisuuksia kokeilla uudentyyppisten palveluiden tuottamista. Lautakunta vastaa kansalaisopiston, yleisten kulttuuripalvelujen, liikuntapalvelujen, nuorisopalvelujen, kirjastopalvelujen, museopalvelujen ja orkesteripalvelujen tuottamisesta.

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaisilla toiminnoilla on erityisen suuri vaikutus juuri Mikkelin pitovoimaan ja nykyisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden kehittämiseen. Tämä näkyy palvelusuunnitelman toteutumisessa kaikilla lautakunnan alaisilla tulosalueilla. Palveluita on pystytty säästöpainesta huolimatta järjestämään monipuolisesti esimerkiksi erilaisten hankkeiden avulla.

Lautakunnan talousarviota jouduttiin vuoden aikana korjaamaan erityisesti tulo-odotusten osalta. Tämä muutos on jouduttu tekemään useampana vuotena esimerkiksi koronan jälkeisen ajan asiakas-, käyttö- ja vuokratulojen ennakoitua vähäisemmän kertymän ja arvioitua hitaamman palautumisen koronaa edeltävien vuosien tulotasoon. Tulo-odotusten epärealistisuuden vuoksi lautakunnassa säästöpainetta on ollut suuri. Tästä huolimatta lautakunnan toimintakate parani alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 570 900 eurolla ja muutettuun talousarvioon verrattuna jopa 959 400 eurolla.

Kirjastopalveluiden vuosi 2025 sujui palvelusuunnitelman mukaisesti ja lainaus- sekä tapahtumatoiminta koettiin vilkkaaksi. Kirjastossa järjestettiin muun muassa vaalipaneeli kuntavaalien alla, ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa kirjasto oli mukana järjestämässä myös suuria lastentapahtumia kuten Lapsiperheiden pippaloita. Kirjastopalveluiden toimintakate toteutui noin 141 000 euroa alkuperäistä talousarviota paremmin johdettua Pertunmaan kirjaston siirtymisestä Mäntyharjun kunnan ylläpidettäväksi ja siitä, että palkkakuluihin oli talousarviossa varattu liikaa. Strategiakorteissa mainittu tavoite kirjaston osallistumisesta vuosittain mielenterveysviikkoon yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa toteutui. Lumme-kirjastojen asiakkaaksi rekisteröitymisessä vahvan tunnistautumisen käyttöönoton valmisteluun liittyvä strategiakorttiin kirjattu tavoite ei toteutunut vuoden 2025 aikana, mutta se on arvioitu toteutuvaksi vuonna 2026.

Hänninkentän huoltorakennuksen rakentaminen aloitettiin syksyllä 2025.

Suosittu Museoiden yö järjestettiin koulujen syyslomaviikolla.

Liikuntapalveluissa koettiin toiminnan tuottojen nousu vuoteen 2024 verrattuna 179 270 eurolla, mutta tästä huolimatta talousarviosta jäätii hieman tuottojen suhteen. Suurin nousu tulopuolella liittyi tykkilumenladun lipunmyyntiin. Vuoteen 2024 verrattuna ladun siirtäminen Rantakylästä Kalevankankaalle lisäsi tuloja jopa 53 104 euroa. Toimintakulut alittuivat talousarvioon nähden, mikä johtui muun muassa jäähallien yhtiövastikkeiden arvioitua pienemmästä toteumasta ja Hänninkentän vanhan rakennuksen purkamisesta seuranneista sisäisten vuokrien pienemisestä. Hänninkentän uuden huoltorakennuksen rakentaminen alkoi syksyllä 2025. Rakennushankkeen kustannusarvio on 3 200 000 euroa.

Strategisten tavoitteiden osalta liikuntapalveluiden alla onnistuttiin laajasti. Tärkeitä nostoja onnistumisista on muun muassa uimataitoisten 6-luokkalaisten määrä (82 %), liikkumisen ja hyvien elintapojen edistäminen perusopetusikäisillä Move like Mikkeli -hankkeen avulla sekä lähi- ja luontoliikuntapaikkojen ylläpitäminen, rakentaminen ja kunnostaminen. Näiden lisäksi kaikille avoimia ja maksuttomia senioriliikuntavuoroja järjestettiin viidessä eri toimipisteessä eri puolilla Mikkeliä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Nuorisopalveluiden toimintoja onnistuttiin toteuttamaan monipuolisesti ja nuorten tarpeita huomioiden. Nuorisotyötä toteutettiin eri toimintaympäristöissä monialaista yhteistyötä hyödyntäen ja kehittäen. Mikkelin nuorisopalvelut on myös sitoutunut vuosille 2025-2026 valtakunnallisen koulu- ja oppilaitosnuorisotyön osaamiskeskuksen (Nuoska) kehittäjäkunnaksi. Nuorisopalveluiden toimintakate toteutui lähes 100 000 euroa parempana alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Strategia-korteissa nuorisopalveluiden osalta onnistuttiin muun muassa tavoittamaan etsivällä nuorisotyöllä 15-28-vuotiaita, jotka tarvitsevat tukea koulutukseen, työelämään tai elämänhallintaan liittyvissä asioissa ja käyttämään alueellisen nuorisotyön menetelmiä monipuolisesti. Nuorisotapahtumia järjestettiin 77 kappa-

letta ja niillä tavoitettiin 3 792 henkilöä. Nuorten osallisuutta kehitettiin muun muassa nuorisovaltuustotoiminnan rinnalla.

Kaupunginorkesterin toiminta toteutui palvelusuunnitelman mukaisesti. Konserttien kävijämäärät vaihtelivat voimakkaasti. Tavoitelluista tapahtuma- ja kuulijamääristä jäätii osittain koulujen hallinnan vuoksi, mistä seurasi, että tapahtumia ei järjestetty niin paljoa ja toisaalta siksi, että tilausesiintymisiä oli vähemmän kuin toisina vuosina. Orkesteri kuitenkin levytti keväällä italialaiselle levy-yhtiölle Puccinin musiikkia. Levy julkaistaan vuoden 2026 aikana. Tämä oli onnistuminen myös strategiakortteihin nimetyn tavoitteen kaupunginorkesterin tunnettuuden lisäämisestä osalta. Kaupunginorkesterin tulotavoite alittui lähes 133 000 euroa muun muassa avustusten heikon saatavuuden vuoksi. Suurimmat muutokset talousarvioon nähden liittyivät henkilöstökuluihin. Toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion lopulta 9 290 eurolla. Kaupunginorkesterin osalta toimintakate heikkeni 142 000 euroa alkuperäiseen talousarvioon nähden. Strategiakortteihin kirjattu tavoite orkesterin siirtymisestä digitaalisen materiaalin käyttöön toteutui, kun orkesteri sai investointirahoilla hankittu padit nuotteja varten. Kaupunginorkesteri teki yhteistyötä musiikkiopiston kanssa muun muassa soitinlainausten muodossa, ja syksyllä toteutui musiikkiopiston solistien konsertti, jota on kehitetty yhteistyössä orkesterin kanssa. Matalan kynnyksen kulttuuritapahtumien järjestämiseen kaupunginorkesteri osallistui ilmaiskonserteilla.

Yleisissä kulttuuripalveluissa poikkihallinnollisilla yhteistyöprojekteilla, kuten Kulttuurikameli varhaiskasvatuksen puolella ja Kulttuuripolku perusopetusikäisille, on koettu tärkeäksi osaksi arjen toimintoja. Hulivilikarnevaali järjestettiin jälleen kesäkuun lopussa ja se saavutti noin 10 000 käyntikertaa. Museoiden yö toteutui osana matalan kynnyksen kulttuuritapahtumien mahdollistamiseen liittyvää strategista tavoitetta. Tapahtuma keräsi yli 20 000 käyntiä ja se valmisteltiin yhteistyössä museopalveluiden kanssa. Yleisten kulttuuripalveluiden osalta toimintatuo-

toissa jäätin reilusti alkuperäisestä talousarviosta, mutta tämä osattiin ennustaa, joten menopuolella on pidetty tiukkaa taloutta. Toimintatuottojen yliarviointi on osa suurempaa tuottoihin liittyvää yliarviointia, joka liittyi muun muassa koronan vaikutuksiin palvelujen käyttöaktiivisuudessa. Tiukan taloudenpidon vuoksi ja epärealistisista tulo-odotuksista huolimatta yleisten kulttuuripalveluiden toimintakate oli 66 000 euroa alkuperäistä talousarviota parempi.

Museopalvelut toteuttivat vuoden 2025 aikana neljä vaihtuvaa näyttelyä, joista yksi oli Suur-Savon museossa ja kolme taide-museossa. Museoiden kävijämäärätavoite ylitettiin merkittävästi. Koko vuoden tavoite oli 38 500 kävijää, mutta lopulta määrä nousi 62 467 kävijään. Museopalveluiden merkittävin yksittäinen tapahtuma oli kulttuuripalveluiden kanssa yhteistyössä järjestetty Museoiden yö. Viestikeskus Lokin kunnostushanketta varten perustettiin työryhmä ja haettiin myös ulkopuolista rahoitusta. Itse kunnostusprojekti alkaa vuoden 2026 puolella. Taidemuseo jatkoi väistötiloissa Akselissa, eikä sen pysyvien toimitilojen suhteen ole vielä suunnitelmaa. Museopalveluiden tuotot toteutuivat hieman arvioitua suurempina. Toimintakate parani noin 26 000 euroa talousarvioon verrattuna.

Kansalaisopiston palvelut toteutuivat palvelusuunnitelman mukaisesti vuonna 2025 erityisesti painottaen toiminnassa yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Tämä näkyi esimerkiksi hanketyöskentelyssä ja keskusteluissa pysyvämmästä opisto-yhteistyöstä Etelä-Savon alueella. Kansalaisopisto aloitti myös yhteistyön Mikkelin seudun työllisyyspalveluiden ja kotoutumis-palveluiden kanssa S2-kurssien järjestämisen kautta. Kansalaisopiston osalta toimintatuotot alittivat alkuperäisen talousarvion 47 000 eurolla, mutta puolestaan ne ylittivät muutetun talousarvion 56 000 eurolla. Kurssituotot eivät toteutuneet talousarvion mukaisesti, mutta S2-kielikurssien ja verkkokurssien myynti vaikutti tulokseen positiivisesti. Koska tiloille oli vähemmän kysyntää, vuokratuotot vähenivät. Toimintakulut alittivat alkuperäisen talousarvion noin 88 000 eurolla. Henkilöstökuluissa oli nousua palkankorotusten jälkeen, mutta tämä huomioitiin muita kuluja tarkastellessa. Toimintakate muodostui lopulta noin 41 000 alkuperäistä talousarviota paremmaksi. Kansalaisopistolle suunnattuja strategiakortteja oli muutama, jotka suurimmaksi osaksi liittyivät osallisuuden vahvistamiseen. Näistä yksi liittyi osallisuussuunnitelman toteuttamiseen, josta raportoidaan yhdessä Hyvän elämän ohjelman seurannan kanssa.

Yleisellä tasolla hyvinvointilautakunnan osalta strategisia tavoitteita on saavutettu kiitettävän hyvin, vaikkakin osassa mittareissa onnistumisia on vaikea arvioida niiden yleisluonteisuuden vuoksi. Lautakunnan mittareissa on myös hieman päällekkäisyyksiä erityisesti tapahtumiin liittyvissä strategiakorteissa. Mittareissa olisi hyvä olla jokin tavoitetaso, jolloin toteumaan onnistumista olisi helpompi arvioida.

Lautakunnan alaiset toiminnot vastaavat laajasti kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden kehittämisestä, mikä on hyvin moniulotteinen kokonaisuus, mutta mittarien olisi toivottavaa siitä huolimatta olla toiminnan arvioinnin näkökulmasta riittävän tarkkoja, jotta niistä saisi mahdollisimman hyvän kuvan toiminnan laadusta. Mittareista osa on hyvin yleisiä ja osa puolestaan hyvin yksityiskohtaisia, jolloin ne eivät välttämättä muodosta riittävän hyvää kokonaiskuvaa.

Hyvinvointilautakunta on ollut säästöpainneiden alla erityisesti tulo-odotusten korjaamisen vuoksi, mutta toimintaa on onnistuttu monipuolistamaan esimerkiksi hankkeiden avulla. Tämän lautakunnan alaiset toiminnot ovat kunnan elinvoiman kannalta erityisen tärkeitä, minkä vuoksi on tärkeää, että myös sen talousarvio on lautakunnan toimintaan nähden toteutettavissa. Vuodelle 2026 tulo-odotukset on korjattu, mikä helpottaa lautakunnan toimintaa jatkossa. Kaikesta huolimatta lautakunnan alla on ollut suuria onnistumisia esimerkiksi tykkilumenladun, museoiden kävijämäärien ja matalan kynnyksen kulttuuritapahtumien järjestämisen suhteen.

4.7 Kaupunkikehityslautakunta

Kaupunkikehityslautakunnan vastuulla oleva asumisen ja toimintaympäristön palvelualue toimii kaupungin elinympäristön, maankäytön, infran, rakennusvalvonnan ja tilaratkaisujen ytimessä. Vuonna 2025 toimintaympäristö oli Itä-Suomessa edelleen vaikea: rakentaminen ja investoinnit etenivät hitaasti, markkinatilanne oli varovainen ja rakennusalan rakennemuutos jatkui.

Tästä huolimatta kaupunkikehityslautakunnan talous toteutui muutettua talousarviota selvästi paremmin. Tämä on vahva osoitus siitä, että palvelualueella kyettiin sopeuttamaan toimintaa ja pitämään menot hallinnassa haastavassa suhdannetilanteessa.

Vuoden aikana kaupungin kannalta merkittäviä olivat energiain-tensiivisten hankkeiden, datakeskuskehityksen, maa-alueiden ja kaupunkirakenteen valmistelun edistyminen. Tulevaisuuden elinvoimaa vahvistettiin muun muassa EcoSairilan ja Visulahti Orient -alueiden yritysvarauksilla. Samalla kiinteistöjen korjaus-velka ja ylläpidon pitkäjänteinen rahoitus muodostavat edelleen merkittävän rakenteellisen haasteen. Ylläpidossa on painotettu energiatehokkuuden parantamista, sisäilmakorjausten hallittua toteutusta sekä korjausvelan suunnitelmallista hallintaa. Ener-giatehokkuuden parantamisesta on Rantakylän nuorisotalo ja Rämälän koulu, joihin on toteutettu lämpöpumput vuosituotol-taan 260 000 kWh.

Syyskuun 2024 suurtulvien kokemusten myötä kaupungin va-rautuminen ilmastomuutoksen vaikutuksiin on vahvistunut, ja hulevesi- ja tulvasuojelutoimia on edistetty laajasti.

Maaseutu- ja lomituspalvelut pystyttiin hoitamaan aikataulussa, vaikka lomittajapula edellytti oppisopimuskoulutuksen aktiivis-ta hyödyntämistä. Jätehuollon siirtyminen kokonaan kaupungin vastuulle toteutui hallitusti, ja samalla otettiin käyttöön uusia, asiakaslähtöisiä toimintamalleja.

Kokonaisuutena palvelualue onnistui varmistamaan kaupungin toimivuuden, elinvoiman ja infrastruktuurin kehittämisen haas-tavasta toimintaympäristöstä huolimatta sekä loi edellytykset tuleville investointi- ja kehityshankkeille.

Palvelualueen toimintatuotot olivat noin 50,9 miljoonaa euroa ja toimintakulut noin 51,8 miljoonaa euroa. Toimintakate oli noin -0,52 miljoonaa euroa, mikä on noin 0,9 miljoonaa euroa talous-arviota parempi toteuma.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että investointiohjelmassa painotetaan hankkeita, jotka vähentävät korjausvelkaa, tukevat elinvoimaa tai parantavat käytönloudouduksen kestävyyttä.

Kaupunkikehityslautakunnan toiminnassa olennaista on myös se, että lyhyen aikavälin sopeutus ei heikennä kaupungin pitkän aikavälin kilpailukykyä.

Tarkastuslautakunta arvioi, että vuonna 2025 toiminta oli kokonaisuutena tuloksellista, mutta kiinteistöihin, maankäyttöön ja infrastruktuuriin liittyvä riskienhallinta on pidettävä jatkossakin kaupungin johtamisen keskiössä.

Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, että energiatehokkuusinvestointien yhteydessä selvitetään mahdolliset rahoitukseen saatavilla olevat tuet.

Yleisesti kaupunki-infrasta

Kaupungin suorittamaan valvontaan ja tarkastuksiin urakointikohteissa tulisi kiinnittää enemmän huomiota: esimerkiksi valokuitukaapeliverkkojen rakentamisessa - operaattori ostaa kaivutyöt urakoitsijalta, joka tekee asennuksen jälkityöt ns. pikapaikkauksella. Asfaltit korjataan pikapaikka-aineella ja nurmikot tasataan epämääräisesti. Katukivet jäävät asentamatta takaisin. Kaupunki joutuu korjailemaan näitä virheitä myöhemmin.

Tarkastuslautakunta painottaa, että valvontaa tulisi lisätä eri urakoitsijoiden tekemisiin.

4.8 Aluejohtokunnat

“Aluejohtokuntien tehtävänä on edistää asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden osallisuutta, hyvinvointia, kohtaamisia ja alueen elinvoimaa järjestämällä muun muassa tapahtumia ja erilaista toimintaa alueiden asukkaille. Aluejohtokuntien tehtävänä on lisäksi kaupungin päätöksentekoon vaikuttaminen sekä kaupungin osa-alueen kehittäminen” (kuntalaki 36 §).

Aluejohtokuntatoiminnalle oli varattu vuoden 2025 talousarviossa 83 000 euroa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että paras tieto löytyy yleensä läheltä. Aluejohtokunnat toimivat linkkinä Mikkelin kuntakeskuksiin; Anttolaan, Haukivuorelle, Ristiinaan, Suomenniemenlelle sekä entiselle Mikkelin maalauskunnan alueelle. Aluejohtokunnat tekevät pienillä resursseilla alueen elinvoimaa tukevaa ja ylläpitävää elintärkeää työtä joka puolella Mikkeliä - koko Mikkelin hyväksi. Aluejohtokunnat ovat mukana tukemassa paikallisia yrityksiä, järjestöjä ja seuroja. Iso rooli on paikallisten järjestöjen ja seurojen yhteistyösopimuksilla - aluejohtokunta mahdollistaa ja järjestöt ja seurat toteuttavat.

Aluejohtokunnat ovat kosketuksissa lähialueilla tapahtuviin muutoksiin ja ottavat kantaa hakien parhaita edellytyksiä erilaisten toimintojen järjestämiseen paikallisten ihmisten hyväksi. Aluejohtokunnat antavat lausunnot eri lautakuntien talousarvioista. Myös osallistavan budjetoinnin asukaskyselyt on tehty aluejohtokuntien kanssa yhteistyönä. Aluejohtokunnat toteuttivat vuonna 2025 yhteistyösopimusten lisäksi esimerkiksi seuraavia toimia; Anttolan jouluvalojen kustannukset, Haukivuoren tapahtuma- ja palvelukalenterin kustannuksiin osallistuminen,

Ristiinan vuoden toimija -palkinnon saajan valitseminen sekä Suomenniemien frisbeegolfpuiston huolto- ja korjaustoimenpiteet.

Aluejohtokunnat saivat vuonna 2025 toteutettua laajasti yhteistyöhankkeita, tapahtumia ja alueiden näkyvyyttä ja voidaan todeta aluejohtokuntien tekemä työ yhdeksi ratkaisevista tekeijistä alueiden elinvoiman kannalta.

4.9 Mikkelin seudun työllisyyslautakunta

Mikkelin seudun työllisyyslautakunnan ensimmäisenä toimintavuonna toimintakulut olivat 8,1 miljoonaa euroa, mikä alitti alkuperäisen talousarvion noin 2,5 miljoonalla eurolla. Mikkelin työttömyysaste oli vuoden lopussa 13,2 prosenttia, pitkäaikaistyöttömiä oli 1 092 henkilöä ja työmarkkinatuen kuntaosuus nousi noin 7,0 miljoonaan euroon.

Vuosi 2025 oli ensimmäinen toimintavuosi TE-palvelujen siirryttyä kuntien vastuulle. Mikkeli toimii työllisyysalueen vastuukuntana, ja palveluja tuotetaan myös Hirvensalmen, Juvan, Kangasniemen, Mäntyharjun ja Puumalan alueelle. Uusi palvelukokonaisuus edellytti henkilöstön, johtamisjärjestelmän, palveluprosessien ja yhteistyörakenteiden uudelleen rakentamista.

Toiminnan käynnistämässä, yhteistyörakenteiden rakentamisessa ja palveluprosessien kehittämisessä edettiin vuoden aikana. Elinkeinotoimijoiden ja työllisyyspalvelujen yhteistyö tiivistyi, opiskelijoille ja yrityksille suunnattuja tilaisuuksia järjestettiin, ja starttirahan käyttö ylitti ennakkoidun tason. Sen sijaan työpaikkamäärän kehitys ja nuorten työllisyyskehitys jäivät tavoitteista, mihin vaikutti osaltaan heikko yleinen suhdanne- ja työmarkkinatilanne.

Lautakunnan oma käyttötalous pysyi hallinnassa. Menojen alitusta selittivät erityisesti palvelujen ostojen ja palkkatukien ennakoitua pienempi toteuma.

Tarkastuslautakunta toteaa, että talousarvion alitusta ei tule tulkita yksiselitteisesti toiminnalliseksi onnistumiseksi, koska siihen vaikuttivat myös toiminnan käynnistymisvaihe, palveluhankintojen ajoittuminen ja palkkatukijärjestelmän muutokset.

Työllisyydenhoidon vaikuttavuuden näkökulmasta vuosi oli haastava. Työttömyystilanne heikkeni, pitkäaikaistyöttömyys pysyi korkealla tasolla ja työmarkkinatuen kuntaosuus kasvoi merkittävästi. Tämä osoittaa, että työllisyyslautakunnan onnistumista ei voida arvioida vain käyttötalouden toteuman perusteella, vaan tarkasteluun on otettava myös työllistymisen, nuorten työttömyyden, pitkäaikaistyöttömyyden ja työmarkkinatuen kuntaosuuden kehitys.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että vuoden 2026 aikana vahvistetaan työllisyyspalvelujen vaikuttavuuden seurantaa ja palvelujen kohdentamista erityisesti pitkäaikaistyöttömille, nuorille sekä monialaista tukea tarvitseville asiakkaille. Lisäksi yhteistyötä hyvinvointialueen, oppilaitosten, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa tulee kehittää siten, että sen vaikutuksia voidaan arvioida työllistymisen, koulutukseen ohjautumisen ja työmarkkinatuen kuntaosuuden kehityksen kautta.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan työllisyyslautakunnan ensimmäinen toimintavuosi onnistui kohtuullisesti palvelukokonaisuuden käynnistämisen ja lautakunnan oman käyttötalouden hallinnan näkökulmasta. Työttömyysaste, pitkäaikaistyöttömyys ja työmarkkinatuen kuntaosuus kehittyivät kuitenkin kaupungin kannalta epäedullisesti. Jatkossa onnistumista tulee arvioida erityisesti työllisyyspalvelujen vaikuttavuuden ja työmarkkinatuen kuntaosuuden kehityksen kautta.

4.10 Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Vuoden 2025 osalta Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian talous ja toiminta toteutuivat ylittäen niille asetetut tavoitteet. Talouden osalta Otavia teki 852 224 euroa liikeylijäämää, mikä ylitti niin alkuperäiseen kuin muutettuun talousarvioon kirjatut tavoitteet. Merkittävin osa Otavian tuloista muodostui lukiokoulutuksen ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön valtionosuuksista. Vuonna 2025 ei enää kohdistunut Opetus- ja kulttuuriministeriön toteuttamaa lukiokoulutuksen valtionosuuksien takaisinperintään liittyvien erien maksamista vuosien 2013–2017 osalta, vaan viimeinen erä maksettiin vuonna 2024. Yleisellä tasolla taloudellisesta näkökulmasta Otavian vuosi oli hallittu eli palvelutuotanto onnistuttiin pitämään kustannustehokkaana ja konsernilainan korkokuluista suoriuduttiin.

Otavian opiskelijamäärän toteuma vuonna 2025 oli 961, mikä ylitti asetetun tavoitteen 31 opiskelijalla. Peruskoulun opiskelijamäärän osalta toteuma oli 311 opiskelijaa ja vapaassa sivistystyössä opintoviikkojen toteuma puolestaan oli 1487. Molemmat näistä ylittivät tavoitemäärän. Otavia on vahvistanut rooliaan digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämisessä, saavutettavuuden parantamisessa ja pedagogisten ratkaisujen uudistamisessa. Suurimmat riskit Otavian toiminnassa liittyvät valtionosuusjärjestelmään sekä opiskelijamäärien vaihteluihin. Riskeihin on kuitenkin varauduttu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisella järjestämisellä.

Tarkastuslautakunta pitää Otavian tulosta erittäin myönteisenä. Liikelaitos on kyennyt yhdistämään koulutuksellisen vaikuttavuuden, ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämisen ja taloudellisen vakauden. Tämä vahvistaa Otavian merkitystä paitsi Mikkelin kaupungille myös laajemmalle koulutuskentälle.

Otavian taloudessa on kuitenkin edelleen seurattava konsernilainaan liittyviä korkokustannuksia ja maksuvalmiuden pitkän aikavälin kehitystä. Hyvä tulos ei poista tarvetta varmistaa, että toiminnan rakenteet säilyvät kestävinä myös muuttuvassa rahoitusympäristössä esimerkiksi mahdollisen valtionosuus uudistuksen myötä.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan Otavian toiminta oli vuonna 2025 tuloksellista, tarkoituksenmukaista ja strategisesti merkittävää. Liikelaitos on lunastanut asemansa kaupungin vahvana osaamis- ja kehittämis-toimijana. Otavia on merkittävä tekijä erityisesti digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämisessä ja niihin liittyvien pedagogisten ratkaisujen uudistamisessa.

4.11 Mikkelin Vesiliikelaitos

Mikkelin Vesiliikelaitoksen vuosi 2025 oli taloudellisesti vahva. Liikeliijäämä ylitti muutetun talousarvion, ja veden myynti sekä jäteveden laskutus olivat ennakoitua korkeampia. Tilikauden ylijäämä jäi rahoituserien jälkeen niukaksi, mutta operatiivinen suoritus oli selvästi tavoitetta parempi.

Vesiliikelaitos on mukana myös kaupungin puhtaan veden strategista teemaa tukevassa tutkimus- ja kehittämistoiminnassa. Tämä vahvistaa Mikkelin profiilia ja luo mahdollisuuksia laajemmille elinvoimavaikutuksille.

Vesihuollon toimivuus on kaupungille strategisesti kriittinen kysymys. Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä sitä, että Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamon käyttö sujui hyvin, vuotovesien vähentämiseen tähtäävää työtä jatkettiin ja varautumisen merkitys tunnistettiin osana kriittistä infrastruktuuria.

Tarkastuslautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että asiakastytyväisyyskyselyssä vesilaitos miellettiin osaavaksi ja luotettavaksi mutta kalliiksi. Maksutason hyväksyttävyyttä ja investointitarpeita on kyettävä sovittamaan yhteen niin, että palvelun laatu, verkostojen kunto ja pitkän aikavälin taloudellinen kestävyys turvataan. Lautakunta arvioi, että vesiliikelaitoksen toiminta oli vuonna 2025 kokonaisuutena onnistunutta.

Vesilaitoksen kehitysprojektien tuotto on saatava näkymään tuloksessa ja hyötynä kuluttajille.

Konserniyhtiöiden tavoitteiden toteutuminen

Kaupunkikonsernin tavoitteiden toteutuminen vuonna 2025 oli pääosin kohtuullisen hyvä, mutta yhtiökohtaiset erot olivat edelleen huomattavia. Tarkastuslautakunta arvioi konsernia sekä omistajaohjauksen että kaupungin kokonaisedun näkökulmasta.

Etelä-Savon Koulutus Oy:n toiminnassa korostui sopeutuminen valtion rahoituksen kiristyvään näkymään, mutta yhtiöllä on edelleen puskuria muutosten hallintaan.

Kiinteistökehitys Naistinki Oy:n toiminta oli vakaata, ja yhtiö kykeni hallitsemaan vuokralaismuutoksia ilman merkittäviä häiriöitä. Metsäsairila Oy:n osalta vuosi 2025 oli aiempaa vakaampi, ja yhtiön toimenpiteet paransivat taloudellista asemaa. Tarkastuslautakunta toteaa kuitenkin, että jätehuollon toimintaympäristön muutokset, tytäryhtiörakenteisiin liittyvät järjestelyt sekä liiketoiminnan kannattavuus edellyttävät edelleen aktiivista omistajaohjausta ja riskiseurantaa.

Mikalo Oy:n, Mikkelin Asumisoikeus Oy:n, Mikkelin Jäähalli Oy:n, Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:n, Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy:n ja Mikkelin Ravirata Oy:n tavoitteiden toteutumisessa oli yhtiökohtaisia painotuksia, mutta kokonaisuutena konserniyhtiöiden toiminta tuki kaupungin palveluja, elinvoimaa ja omaisuuden hallintaa. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että omistajapolittisia tavoitteita on pyritty kytkemään strategiaan painopisteisiin.

5.1 Etelä-Savon Energia -konserni

Etelä-Savon Energia -konserni saavutti keskeisiä tavoitteitaan ja jatkoi strategisia selvityksiä esimerkiksi hukkalämmön ja tuotantoratkaisujen osalta. Yhtiön merkitys kaupungin taloudelle ja elinvoimalle säilyy erittäin suurena.

Vuonna 2025 Etelä-Savon Energia Oy:n toimintaan vaikutti merkittävästi poikkeuksellisen lämmin vuosi, joka oli kolmanneksi lämpimin 40 vuoteen. Lämpötilat heikensivät kaukolämmön kysyntää ja samalla vähensivät sähkön ja lämmön yhteistuotannossa syntyvän vastapainesähkön määrää. Tämä johti siihen, että yhtiön liikevaihto jäi budjetoidusta tasosta, vaikka tuotantoa pystyttiin optimoimaan aktiivisesti. Käyttökate jäi noin 700 000 euroa tavoitteesta, mutta tulos säilyi silti lähellä nollaa ja kokonaisuutena kohtuullisella tasolla.

Sähkömarkkinoilla vallinneet alhaiset hinnat sekä sääriippuvaisen tuotannon lisääntyminen korostivat tuotannon optimoinnin merkitystä. ESE hyödynsi tehokkaasti sähkökattilaa ja kaukolämpöä, joiden käyttö alhaisten sähkönhintojen aikana osoitautui kannattavaksi ja auttoi tasapainottamaan taloudellista tulosta. Tämä markkinaehtoinen optimointi oli keskeinen tekijä siinä, että yhtiö pystyi säilyttämään käyttökategorian lähellä tavoitetasoa heikentyneestä liikevaihdosta huolimatta.

Vuosi oli myös merkittävä investointien kannalta. Etelä-Savon Energia jatkoi sähköverkon kapasiteetin vahvistamista muun muassa 110 kV verkon kehittämiseen liittyvillä ratkaisuilla ja Fingridin sähköliittymän hankinnalla. Lisäksi Pursialan voimalaitoksella käynnistettiin pääautomaatiojärjestelmän uusinta, joka valmistuu vuoden 2026 aikana ja parantaa tuotannon optimointia tulevaisuudessa. Siekkilän lämpökeskuksen öljykattiloiden

uusinta valmistui ja se turvaa huippu- ja varalämpökapasiteetin saatavuutta.

Pidemmän aikavälin toimintaympäristöä ohjasivat vahvasti sähköistyminen, hiilineutraalisuustavoitteet ja energiamarkkinan murros. Sähkön kysynnän kasvu, erityisesti datakeskusten, liikenteen ja lämmityksen sähköistymisen myötä, lisää painetta sähköverkon kapasiteetin kasvattamiseen. Samalla Suomi etenee kohti hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä, mikä ohjaa ESE:n strategiaa luopumaan turpeen käytöstä ja siirtymään kohti hukkalämmön hyödyntämistä sekä muita vähäpäästöisiä lämmöntuotantoratkaisuja. Tähän liittyen hukkalämmön siirto-putken sekä savukaasupesurin teknistaloudelliset selvitykset valmistuivat vuoden aikana.

Yhtiön kehitystä tukivat myös henkilöstö- ja yhteistyöhankkeet. Great Place to Work -sertifikaatti uusittiin, ja yhtiössä oli viisi kesätyöntekijää sekä yksi opinnäytetyö. Yhteistyö oppilaitosten, kuten LUT:n, XAMK:n ja Esedun kanssa jatkui useissa energia- ja vähähiilihankkeissa. Lisäksi ESE osallistui useisiin kehityshankkeisiin, jotka liittyivät metsäenergiaan ja vähähiiliseen aluerakentamiseen.

Tulostavoitteista lainakovenanttien vaatima 15,7 milj. euron käyttökate toteutui. Samoin toteutui Hukkalämmön siirto-putken teknistaloudellisen selvityksen laadinta sekä Pursialan voimalaitokselle mahdollisesti hankittavan savukaasupesurin teknistaloudellisen selvityksen laadinta. Yhtiörakenteessa ei tapahtunut suunniteltuja suuria muutoksia vuoden aikana. Fuusiosuunnitelmia tarkasteltiin, mutta ESE-Verkkoa ei voitu yhdistää regulaatiosyistä, ja ESE-Tekniikka jäi erilliseksi yhtiöksi. Sen sijaan Haukivuoren Lämpö Oy:n fuusio emoyhtiöön toteutetaan myöhemmin.

Kokonaisuutena vuosi 2025 oli Etelä-Savon Energialle toimintaympäristön muutosten ja energiamarkkinan murroksen vuosi, jossa lämmönkysyntä laski leudon talven seurauksena. Tästä huolimatta taloudellinen tulos säilyi hallittuna aktiivisen tuotannon optimoinnin ja investointien tukemana.

ESE:n kehitys näyttää hyvältä hukkalämmön hyödyntämisessä ja sähkökattila (mahdollisesti toinen) on järkevää ja mahdollistaa saadun hyödyn myös kuluttajille.

5.2 Mikkelin oppilaitoskiinteistöt Oy

Vuoden 2025 talous toteutui tilinpäätöksen mukaan suunnitellusti. Vuonna 2025 tehtiin korjausinvestointeja mm. vesikatton, talotekniikan ja sisäilman laadun parantamiseksi, kuten Salosaaren autokatos ja Otavankatu 4 E-osan saneeraus suurimpana yksittäisenä. Omavaraisuusaste oli 33 prosenttia. Taloudelliset tavoitteet toteutuivat muutoin, paitsi liikevaihtotavoitteesta jäätin Hyvää Elämää-keskuksen lopettamisen myötä. Yhtiö tarjosi toimivat ja kilpailukykyiset toimitilat mm. opetustiloja on saneerattu systemaattisesti opetuksen kannalta tehokkaammiksi

Korjausinvestointeja tehtiin vuonna 2025 mm. Otavankadulla.

ja turvallisemmiksi. Vapautuneiden tilojen myötä käyttöastetavoite alittui. MIKKO Oy hallinnoi ja ylläpitää ainoastaan Etelä-Savon Koulutus Oy:n vuokraamia toimitiloja. Omistajaohjauksen näkökulmasta yhtiöille ei vuoden 2025 jälkeen tule tavoitteita kaupungin talousarvioon. Yhtiöitä koskee edelleen lakisääteisten velvoitteiden lisäksi Mikkelin kaupungin kaupunkikonsernin ohjeistukset.

Tarkastuslautakunta näkee tärkeäksi sen, että oppilaitoskiinteistöt pystyvät tarjoamaan edelleen hyvän toimintaympäristön Etelä-Savon Koulutus Oy:lle kohtaa ja ylläpitää Etelä-Savon väestön ammatillista osaamista, vastata alueen työ- ja elinkeinoelämän osaamistarpeisiin ja edistää työllisyyttä.

5.3 Mikalo

Mikalon toimintaympäristöä muokkaavat väestörakenteen muutokset ja asumiskysyntä, joka on siirtynyt enemmän kohti pienempiä asuntoja. Samanaikaisesti kaupungin kiinteistöstrategian uudistaminen kasvattaa yhtiön vastuulle siirtyvää asuntokantaa. Mikalon omistukseen kuuluu sote-kiinteistöjä, joihin liittyy edelleen epävarmuustekijöitä. Kokonaisuudessaan sote-kiinteistöillä arvioidaan olevan heikentävä vaikutus vuokratasoon. Haasteena on asuntojen vajaakäyttö, joka heijastuu korkeampana vuokratasona. Ainakin osittain tähän vaikuttaa asumistuen muutokset, jotka suosivat aiempaa pienempiä asuntoja sekä lapsiperheiden määrän väheneminen. Mikalo on pyrkinyt vastaamaan haasteeseen tavoitteenaan alentaa isompien asuntojen vuokria suhteessa pienempiin asuntoihin. Kustannuspaikkakohtaisten

”jyvitysneliöiden” tarkastelu on tässä kohtaa vahvasti mukana. Mikalo toimii omakustannusperiaatteella, eli vuokraa saa periä vain sen verran, mikä tarvitaan kattamaan asuntojen ja niihin liittyvien tilojen hoito- ja rahoitusmenot.

Mikalo huomioi alueellisia eroja vuokran hinnan määrittämisessä. Periaate on, että samankokoinen ja -kuntoinen asunto pitää olla samanhintainen samassa kustannuspaikassa. Vuokran määrittelyyn vaikuttaa myös jälkilaskelma, joka on suoriteperusteinen rahavirtalaskelma ja osoittaa, ovatko tietyn vuoden vuokratuotot riittäneet kattamaan vuoden kulut. Jos vajaakäyttöä on, niin sillä luonnollisesti on merkitys vuokran hintaan. Mikalo on pyrkinyt aktiivisesti myymään tai purkamaan kannattamattomia tai heikolla käyttöasteella olevia kohteita. Näin käyttöastetta saadaan nostettua ja eniten hyötyä asukkaille. Eli kyse ei ole niinkään alueellisista eroista, vaan kustannuspaikoista ja tasausryhmisistä. Moas sulautui Mikalo Oy:hyn 1.1.2025 alkaen. Mikalon käyttöasteeseen kohdistuu haasteita opiskelijoiden asuntotarpeen vähentyessä muun muassa etäopintojen yleistymisen seurauksena. Lisäksi kesäaika heikentää käyttöastetta entisestään. Merkittävin investointi vuonna 2025 oli Mannerheimintie 10a.

Mittareissa tulisi mahdollisuuksien mukaan esittää vertailutiedot edelliseen vuoteen, jotta kehityksestä saadaan selkeämpi kokonaiskuva.

Käyttöastetavoitteesta jäätin vuonna 2025. Mikalon muuttunut tilanne, kuten MOASin sulautuminen ja sote-kiinteistöjen vaikutus, edellyttää jatkossa käyttöastetavoitteiden asettamista mahdollisimman realistiselle tasolle.

Tarkastuslautakunta katsoo, että kohtuuhintaisen asumisen mahdollistaminen on yhteiskunnan säästö-paineista huolimatta entistä tärkeämpää ja se tulee huomioida arvioissa tavoitteiden toteutumista ja asetettaessa käyttöasetetavoitteita ja asutokannan sijaintia suunnitellessa.

5.4 Metsäsairila

Sekajätteen kuljetus Mikkelin taajamassa siirtyi helmikuussa 2025 kunnan järjestämäksi. Samalla luovuttiin jätehuollon kaksoisjärjestelmästä ja Metsäsairilan astiatyhjennysten määrä ja liikevaihto ovat kasvaneet merkittävästi. Kiinteistöliiton tutkimuksen mukaan muutoksen seurauksena kuntalaisten jätehuollon kokonaiskustannukset laskivat noin 30 prosenttia.

Fuusioselvitys Jätekuukko Oy:n kanssa eteni tavoitteen mukaisesti siihen saakka, kunnes se keskeytyi hankintalain uudistuksen vuoksi, ja hanke on toistaiseksi tauolla.

Metsäsairila osti liiketoimintakaupalla 1.4.2025 orgaanisten jätteen käsittelyn liiketoiminnan. Kaupan myötä liikevaihto kasvoi 1.4.31.12.2025, 1,27 m€.

BioSairilaan liittyvien yritysjärjestelyiden seurauksena Biosairilaan arvonalentumisia saatiin palautettua Metsäsairilan taseeseen +1 milj. Euroa.

Metsäsairila on saanut vuoden 2025 aikana valmiiksi aluekeräyspisteiden verkoston, Mahdollistetaan vapaa-ajan asunnoilla erilliskerätyn biojätteen toimittaminen haja-asutusalueelle perustettaviin biojätteen aluekeräyspisteisiin. Verkostoon liittyneiden vapaa-ajan asuntojen määrä vuoden 2025 lopussa oli 187 kpl ja vakituisten asuntojen määrä 1858 kpl.

Kokonaisuutena voidaan sanoa, että Metsäsairila saavutti kohdullisen hyvin taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet.

Tarkastuslautakunta katsoo, että jätehuolto on palvelua kuntalaisille ja jätteen lajittelun saavutettavuudessa ja kierrätyksessä olisi vielä parannettavaa.

5.5 Etelä-Savon Koulutus Oy, Esedu

Etelä-Savon Koulutus Oy:n vuosi 2025 oli taloudellisesti erittäin vahva. Liikevaihto oli 30,503 miljoonaa euroa, tilikauden voitto 2,356 miljoonaa euroa, omavaraisuusaste 77,31 % ja ulkoinen velka 3,839 miljoonaa euroa. Opintojen jälkeinen työllistyminen oli 69,6 %, työelämässä oppimisen osuus 33,1 % ja opiskelijäläpivirtaama 5 425.

Esedun talous toteutui selvästi tavoitteita paremmin. Yhtiö vahvisti omavaraisuuttaan, pienensi velkaansa ja teki merkittävän positiivisen tuloksen. Tämä antaa hyvän lähtökohdan varautua ammatillisen koulutuksen rahoitukseen liittyviin tuleviin muutoksiin.

Toiminnallisesti Esedu onnistui erityisesti toiminnan sopeuttamisessa, kansainvälisessä rekrytoinnissa ja yrittäjyysopintojen toteuttamisessa. Opintojen jälkeinen työllistyminen jäi vain hieman tavoitteesta, joten tulosta voidaan pitää tältä osin hyvänä.

Kaikki vaikuttavuustavoitteet eivät kuitenkaan toteutuneet. Työelämässä oppimisen osuus jäi 33,1 prosenttiin, kun tavoite oli 40 prosenttia, ja opiskelijäläpivirtaama jäi 5 425 oppijaan, kun tavoite oli 7 000. Nämä ovat olennaisia kehittämiskohteita, koska Esedun merkitys kaupungille liittyy erityisesti osaavan työvoiman saatavuuteen, opiskelijoiden kiinnittymiseen alueelle ja yritysten työvoimatarpeisiin vastaamiseen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Esedun vuosi 2025 oli taloudellisesti erittäin onnistunut, ja vahva taloudellinen asema antaa puskuria tuleviin rahoitusmuutoksiin. Varautumisen tulee kuitenkin näkyä myös koulutustarjonnan, työelämäyhteistyön ja opiskelijavirtojen ennakoidussa kehittämisessä. Jatkossa huomiota tulee kiinnittää erityisesti työelämässä oppimisen osuuteen ja opiskelijäläpivirtaamaan, jotka jäivät tavoitteista.

5.6 Kiinteistökehitys Naistinki Oy

Naistinki onnistui vuonna 2025 viemään läpi suuren teollisuusinvestoinnin (Mölnycke), mutta Kyyhkylän luottotappiot ja tyhjätilat loivat säröjä muuten vahvaan talouteen. Yhtiön rooli on muuttumassa entistä keskeisemmäksi kaupungin kiinteistöomaisuuden hallinnoijana. Epävarmuus jatkuu ja se aiheuttaa ennalta-arvaamattomia muutoksia koska sijoittamis- ja riskinottohalukkuus kiinteistöihin on edelleen laimea.

Yhtiön omavaraisuusaste on hieman parantunut vuodesta 2024, olleen edelleen jonkin verran alle tavoitteen - tavoite 22 %, toteutuma 19 %.

8,6 miljoonan euron liikevaihto jäi 9 miljoonan tavoitteesta mutta jatkoi kasvua puolella miljoonalla vuodesta 2024. Tilikauden voitto ei yltänyt talousarvion asettamaan 650 000 eur tavoitteeseen vaan jäi 227 000 euroon alittaen näin ollen myös vuoden 2024 toteutuman noin 200 000 eurolla.

Investointien loppusumma vuoden 2025 tilinpäätöksestä alittaa sekä talousarvion odotukset (3 miljoonaa) että edellisvuoden toteutuneet investoinnit (9 miljoonaa). Tämä selittyy hankkeiden viivästyksillä sekä yleisellä epävarmuudella.

Naistinki kiinteistöjen käyttöaste on edelleen erittäin korkea (95 %) vaikka onkin laskusuuntainen (vuonna 2024 käyttöaste oli 97 %). Suuren osan tästä laskusta selittävää Kyyhkylän alueen vaikeudet - yhtiöiden konkurssien ja talousvaikeuksien vuoksi osa tiloista jäi tyhjiin.

Merkittävät riskitekijät yhtiön toiminnassa liittyvät tällä hetkellä erityisesti sote- kiinteistöjen hallintaan (vuoden 2026 alussa tullut muutos) joka ilmenee vuokrasopimusten epävarmuutena, korjausvelkana sekä kiinteistöjen käyttötarkoituksen muutoksilla. Kyyhkylän alueen tyhjätilat sekä mahdolliset liikekumppanien talousvaikeudet heijastuvat negatiivisesti yhtiön kassavirtaan välittömästi.

5.7 Mikkeli Ravirata Oy

Mikkelin Ravirata Oy:n vuosi 2025 oli taloudellisesti kaksijakoinen: St Michel -viikonloppu oli menestys, mutta yhtiön maksuvalmius ja yleinen ravitalouden tila aiheuttivat merkittäviä haasteita.

Yhtiön liikevaihto parani vuodesta 2024 mutta jäi edelleen asetetusta tavoitteesta noin 50 000 euroa. Talousarvioon nollatulokseen ei päästy vaan tulos oli edelleen 92 000 eur tappiollinen. Konsernin tililimiittiä nostettiin vuoden 2025 aikana yhtiön maksuvalmiuden turvaamiseksi, joten velkasaldo kasvoi ja oma-varaisuusaste pieneni 52 prosenttiin vuoden 2024 55 prosentista. Maksuvalmiutta rasittavat yleinen huono tuloskehitys sekä maa - ja metsätalousministeriön toimintatukien takaisinperintä.

Onnistumisena voidaan pitää perinteikästä St. Michel viikonloppua joka vuonna 2025 järjestettiin ensimmäistä kertaa kolmipäiväisenä. Tapahtuman brändiarvo kaupungille on suuri ja aluetaloudellinen vaikutus arvioidaan olevan noin 3,0–4,2 miljoonaa euroa koska noin puolet kävijöistä (17 000–20 000) tulee Mikkelin ulkopuolelta.

Mikkelin Ravirata Oy:n suurimmat riskit liittyvät ravitalouden yleiseen rakennemuutokseen sekä yhtiön hauraaseen maksuvalmiuteen. Vaikka St Michel -viikonloppu on menestys, yhtiön perustoiminta on taloudellisesti erittäin haastavalla pohjalla.

Toiminnan painottuminen kesäkauteen asettaa paineita löytää alueelle uutta ympärivuotista käyttöä.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että Mikkelin kaupunki on tunnistanut nämä riskit ja vaatii yhtiöltä tiukempaa talouden tervehtyttämishjelmaa vastineeksi rahoitustuelle.

5.8 Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy

Miksei Oy on Mikkelin kaupungin 80,65 % omistama tytäryhtiö, joka tuottaa kaupungin ja Mikkelin seudun yritys- ja matkailupalvelut. Toiminnan pääpisteitä on 2025 olleet invest-in-työ, EU-rahoituksen alueellinen valmistelu sekä matkailun ja vesialan kehittäminen. Vuosi 2025 NATO:n esikunnan aloittamisen myötä osoitti Mikkelin olevan kansallisesti ja kansainvälisesti tunnustettu turvallisuusalan keskittymä. Tämä tunnistettiin ja sen eteen tehtiin työtä myös Miksei Oy:ssä mm. Borderline-koulutussarjan sekä Savo Defense verkoston puitteissa kouluttaen ja kehittämällä yritysten, puolustusvoimien ja NATO:n välisiä kaupankäyntiyhteyksiä.

Toimintapääomansa Miksei Oy saa pääosin EU-hankerahoituksen kautta sekä kaupungilta ja omistajakunnilta. Miksein tuella syntyneiden yrityskehityshankkeiden arvo vuonna 2025 oli 13,5 miljoonaa euroa, Miksein osuus hankerahoituksesta 10,8 miljoonaa euroa, alueelle saatu EU-hankerahoitus eli vipuvaikutus 21,7 miljoonaa euroa. Hankkeiden työllistävä vaikutus on ollut 144 miestyövuotta. Voidaan siis sanoa, että Miksei Oy:n tuotta-

ma aluetaloudellinen vaikutus hanketukia vivuttamalla seudulle on huomattava.

Hankerahoituksella toteutettavista kehittämishankkeista on tiedot kustannustietoineen, Miksei Oy:n sivuilla, jossa niihin voi tutustua.

Varsinaiset toiminnalliset saavutukset elinkeinokehittämisen saralla ovat olleet sekä tavoitteiltaan että toteutumisiltaan pääosin vain välttäviä. Miksein järjestämiin erittäin hyviin koulutuksiin ja tilaisuuksiin on ollut hyvin osanottajia, jopa tuhatmäärin mutta esim. tänne sijoittuneiden yritysten osalta tavoite on ollut 14 kpl ja toteutuneiden määrä 10 kpl, kehittämishankkeita yritysten kansainvälistymisen ja viennin kehittämiseksi oli tavoitteena 5 mutta toteuma 1, työpaikkoja em. kansainvälistymiskehityksen tavoitteena 25, toteuma 2 työpaikkaa. Heikko toteuma ilmeisesti ainakin osittain seurausta toteuttamatta jääneistä, suunnitelluista yritysten verkostoitumissuunnitelmista sekä toteuttamatta jääneistä, suunnitelluista palvelualustoista eri toimijoiden kohtaamisille. (Miksi nämä eivät ole toteutuneet?)

Miksei Oy:n onnistumisten puolelle vuoden 2025 elinkeinokehittämisessä on laskettava heti vuoden 2026 alussa julkistetut datakeskushankkeet (3 kpl) Mikkelin kaupungin alueelle, joiden yhteisvaikutus on yli 2 mrd euroa. Hankkeet työllistävät rakentamisvaiheessa satoja ihmisiä, valmistuttuaankin vähintään kymmeniä ja kiinteistöverotulot ovat miljoonaluokkaa. Huhtikuussa 2026 Mikkelin kaupungin Vesiliikelaitos on ilmoittanut aloittaneensa infran rakentamisen mm. Visulahteen tulossa olevan, suurimman datakeskusinvestoinnin tontille ja datakeskus-rakennustenkin rakentamisen pitäisi käynnistyä piakkoin infran valmistuttua.

Miksei Oy:n liikevaihto vuonna 2025 oli 4,5 miljoonaa euroa (vuonna 2024 noin 4,1 miljoonaa euroa) ja tulos -10 000 euroa (2024 noin -5 000 euroa). Investointeja ei ollut ja ulkoinen velka 1,7 miljoonaa euroa (2024 noin 1,8 miljoonaa euroa), sisäinen velka 0,669 miljoonaa euroa (2024 noin 0,232 miljoonaa euroa).

Tarkastuslautakunta katsoo, että matkailullisesti vuosi on ollut hyvä, edellisen kaltainen, hieman jopa parempi 173 822 majoitusvuorokaudella (tammi-marraskuu 2025) mitattuna. Mediahuomiota on saatu sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Tarkastuslautakunta toteaa, että matkailussa olisi läisäpotentiaalia hyödynnettävissä.

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota sinänsä hyvien kehittämishankkeiden lukumäärään ja niihin käytettyihin varoihin sekä toiminnallisiin saavutuksiin. Tarkastuslautakunta suosittelee harkitsemaan, että olisiko tarpeellista ja mahdollista käyttää hankerahoja enemmän pysyvästi työllistävien ja veroja maksavien yritysten kasvun-, kansainvälistymisen- ja tänne sijoittumisen edistämiseen.

Korkea työttömyys aiheuttaa Mikkelin kaupungille miljoonien eurojen sakkomaksut, joten siksikin Miksei Oy:n ja työllisyyspalveluiden yhteistyö yritysten kanssa olisi tärkeää.

5.9 Mikkelin Asumisoikeus Oy

Mikkelin Asumisoikeus Oy on Mikkelin kaupungin 100 % omistama yhtiö, joka hallinnoi Mikkelin kaupungin alueella 15 ASO asumisoikeustaloyhtiötä. Mikkelin Asumisoikeus Oy:n käytännön toimintaa hoitaa ja hallinnoi kaupungin vuokratiloyhtiö Mikalo Oy.

Asumisoikeusrakentamisen valtion tuki päättyi vuonna 2025 joiden uudiskohteet on rakennettava jatkossa vapaarahoitteisesti.

Mikkelin Asumisoikeus Oy:n asuntojen käyttöaste on pysynyt vakaasti n. 94%:ssa vuonna 2025 ja vuokrataso hieman alle yleisen markkinatason.

Liikevaihto oli 2,1 miljoonaa, tulos 0 euroa. Lainojen määrä 5,5 miljoonaa on korkea suhteessa liikevaihtoon, joten vapaarahoitteinen asumisoikeusrakentaminen tuskin tulee Mikkeliissä jatkossa kysymykseen, haastetta on riittävästi nykyisten asuntojen kunnossa pitämisessäkin.

Tarkastuslautakunta suosittelee jatkamaan toimintaa ennallaan ilman uusinvestointeja, jatkaen vanhan rakennuskannan ylläpitoa ja kunnostusta. Asuntojen modernisointia pitäisi tehdä mahdollisuuksien mukaan asukkaiden houkuttelemiseksi, mutta nykyinen lainamäärä, tulos- ja vuokrataso eivät anna siihen kovin suuria mahdollisuuksia.

Yhteenveto konserniyhtiöiden tavoitteiden toteutumisen havainnoista

Mikkelin kaupungin omistajuuspohja eri yhtiöissä on poikkeuksellisen laaja. Omistuksilla on selkeä rooli kaupungin elinvoiman, palveluiden ja huoltovarmuuden turvaamiseksi. Omistajana Mikkelin kaupunki edellyttää yhtiöiltään sitoutumista kestäväan ja eettiseen liiketoimintaan.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että konserniyhtiöiden omistussuhteita selvennetään läpinäkyvämmäksi kaupungin tilinpäätöksessä.

Konserniohjauksen näkökulmasta keskeinen kehittämistarve on edelleen se, että valtuustolle muodostuu selkeä kokonaiskuva yhtiöiden taloudellisesta asemasta, investointitarpeista, riskeistä ja strategisesta merkityksestä.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että konsernitavoitteita ja niiden raportointia kehitetään edelleen siten, että ne ovat nykyistä paremmin arvioitavissa myös valtuuston näkökulmasta.

6.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja kaupungin talouden kehittyminen

Keskeinen tunnusluku	Toteuma 2025
Tilikauden ylijäämä	2,6 milj. euroa
Vuosikate	25,2 milj. euroa
Lainakanta 31.12.2025	208,9 milj. euroa
Lainamäärä / asukas	4 052 euroa
Nettoinvestoinnit	15,7 milj. euroa
Taseen ylijäämä	113,1 milj. euroa

Mikkelin kaupungin talouskehitys oli vuonna 2025 kokonaisuutena myönteinen. Tilikauden tulos oli 2,4 miljoonaa euroa ja tilikauden ylijäämä 2,6 miljoonaa euroa. Vuosikate oli 25,2 miljoonaa euroa, mikä riitti hyvin kattamaan poistot ja investoinnit.

Vuoden 2025 tulosta on arvioitava eri lähtökohdasta kuin vuotta 2024. Edellisvuoden poikkeuksellinen ylijäämä perustui merkittäviin kertaluonteisiin eriin, kun taas vuosi 2025 heijastaa paremmin kaupungin normaalimpaa tuloksenteekokykyä energijärjestelyn jälkeisessä tilanteessa. Tästä näkökulmasta ylijäämäinen tulos on selvästi myönteinen kehitys.

Talouden kehitystä tukivat korkokulujen aleneminen, sijoitusvarallisuudesta realisoituneet tuotot sekä se, että toimintakate toteutui alkuperäistä talousarviota paremmin. Samanaikaisesti verotulot jäivät arvioitua heikommiksi, mikä muistuttaa siitä, että kaupungin tulopohja on edelleen altis suhdannevaihteluille ja rakenteellisille muutoksille.

Kaupunki ei nostonut uutta pitkäaikaista lainaa vuoden 2025 aikana, vaan vanhoja lainoja lyhennettiin edelleen. Lainakanta pieneni 208,9 miljoonaan euroon ja lainamäärä asukasta kohden 4 052 euroon. Taseen ylijäämä nousi 113,1 miljoonaan euroon. Tämä vahvistaa kaupungin rahoitusasemaa olennaisesti verrattuna kriisikuntakriteerien täyttymisen aikaan.

Talouden vahvistumisesta huolimatta tarkastuslautakunta korostaa, että rakenteellinen tasapaino ei ole vielä riittävän turvattu. Väestön väheneminen, valtionosuuksiin liittyvä epävarmuus, työmarkkinatilanne sekä suuret investointitarpeet voivat nopeasti heikentää näkymää, jos tulorahoituksen kehitys ei pysy riittävänä.

Kokonaisuutena tarkastuslautakunta arvioi, että kaupungin taloutta hoidettiin vuonna 2025 vastuullisesti ja suunnitelmallisesti. Talouden kestävyys edellyttää kuitenkin myös jatkossa menokurin, investointikurin ja elinvoimaa vahvistavien toimien yhtäaikaista onnistumista.

6.2 Investoinnit

Koko kaupungin nettoinvestoinnit olivat vuonna 2025 yhteensä 15,7 miljoonaa euroa. Toteuma alitti muutetun talousarvion noin 5,3 miljoonalla eurolla. Investointien taso oli kaupungin kantokykyyn nähden hallittu ja tulorahoitus riitti hyvin investointien kattamiseen.

Peruskaupungin investoinneissa painottuivat kiinteät rakenteet ja laitteet, rakennukset sekä osakkeet ja osuudet. Vesiliikelaitoksen investoinnit olivat 1,3 miljoonaa euroa. Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä sitä, että investointien toteutus pysyi kokonaisuutena hallittuna eikä uutta velkaa tarvittu niiden rahoittamiseen.

Vuoden aikana investointimäärärahoihin tehtiin muutoksia, mikä on normaalia hankkeiden aikataulujen, valtionavustusten ja kustannusarvioiden tarkentuessa. Lautakunnan näkemyksen mukaan investointien seuranta on ollut toimivaa, mutta valtuustolle on tärkeää jatkossakin esittää selkeästi ne hankkeet, joiden siirtyminen tai toteutumatta jääminen aiheuttaa tuleville vuosille korjaus- tai kustannuspaineita.

Mikkelin investointiohjelman arvioinnissa keskeinen kysymys ei ole vain investointien määrä vaan myös niiden vaikuttavuus. Tarkastuslautakunta korostaa, että investointien priorisoinnissa on painotettava hankkeita, jotka vähentävät korjausvelkaa, pienentävät riskejä, parantavat palvelujen laatua, tukevat elinvoimaa ja hillitsevät pitkän aikavälin käyttötalousmenoja.

6.3 Talouden tasapainottaminen

Kaupunginhallitus esitti tilikauden 2025 tuloksen käsitte-lystä, että Vesiliikelaitokselle kirjattuja poistoeroja puretaan 153 653,83 euroa, kunnalle kirjattuja poistoeroja 6 502,33 euroa ja että tilikauden ylijäämä 2 574 552,33 euroa kirjataan taseeseen tilikauden yli-/alijäämän tilille. Tämän jälkeen taseessa on ylijäämää 113 094 166,59 euroa.

Mikkelin aiempien vuosien kattamaton alijäämä on saatu pois-tettua, ja kaupungin talouden tasapaino on olennaisesti vahvis-tunut. Vuoden 2025 arvioinnissa painopiste siirtyykin akuuttien alijäämien kattamisesta siihen, onko talouden kehitys pitkällä aikavälillä kestävällä pohjalla.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan talouden tasa-painottamisessa on onnistuttu merkittävästi, mutta kaupungin taloussuunnittelussa on edelleen nähtävissä useita epävarmuustekijöitä. Näitä ovat erityisesti valtionosuusjärjestelmän uudistuksen kariutuminen, verotulojen heikempi kehitys, työllisyyspalvelujen kustannusriskit sekä investointipaineiden jatkuminen.

Vuoden 2025 vahva vuosikate, lainakannan alene-minen ja taseen merkittävä ylijäämä ovat kaupungil-le vahvuuksia. Näitä vahvuuksia ei kuitenkaan tule tulkita perusteeksi menokurin löystymiselle. Tarkas-tuslautakunta suosittelee, että tasapainottamisen seuraavassa vaiheessa painopiste on rakenteellisessa kestävyudessa: palveluverkon, investointiohjelman, henkilöstöresurssien ja konserniohjauksen tulee muo-dostaa yhtenäinen kokonaisuus.

Lautakunta korostaa lisäksi, että tasapainottaminen ei saa tarkoittaa lyhytjänteistä säästämistä sellaisista toiminnoista, joiden laiminlyönti kasvattaa tulevia kus-tannuksia. Erityisesti ennaltaehkäisevissä palveluissa, kiinteistöjen kunnossapidossa ja elinvoimaa tukevissa investoinneissa on arvioitava päätösten vaikutukset usean vuoden aikajänteellä.

Arvio Mikkelin kaupungin henkilöstöpoliittisten tavoitteiden toteutumisesta 2025

Tiivistetysti voisi arvioida Mikkelin henkilöstökertomuksen 2025 perusteella, että Mikkelin henkilöstöpolitiikan kokonaiskuva vuonna 2025 on myönteinen mutta kuormittunut. Työkyvyn johtamisessa, osaamisen kehittämisessä ja henkilöstön osallistamisessa on tehty järjestelmällistä työtä, samalla kun sairauspois-

saolot, ikärakenne, rekrytointihaasteet ja työkyvyttömyysriski osoittavat selkeitä kehittämistarpeita.

Seuraavassa taulukossa on arvioitu onnistumisia ja kehittämisen kohteita henkilöstöön liittyvissä tavoitteissa.

Onnistumiset vuonna 2025	Kehittämisen tarve
Työkyvyn johtaminen on kuvattu suunnitelmalliseksi ja tavoitteelliseksi. Varhaisen tuen sovelluksen käyttö on vakiintunut, työterveysyhteistyö toimii ja työhön palaajien os aikainen tukimalli sai erittäin hyviä kokemuksia.	Sairauspoissaolot nousivat 15,7 päivästä 16,5 päivään/HTV ja kustannukset kasvoivat 2,58 prosenttiin palkkakustannuksista. Tuki- ja liikuntaelinoireet, lyhyet infektiopoissaolot sekä psykososiaalinen kuormitus vaativat kohdennetumpaa ehkäisyä.
Osaamisen kehittämisessä koulutuspäivät kasvoivat 1 878 päivään ja koulutuskorvaukseen oikeuttaviin koulutuksiin osallistui 900 henkilöä. Painopisteet, kuten vuorovaikutus, monimuotoisuus, osallisuus ja esihenkilövalmennus, tukivat tavoitteita.	Kehityskeskustelujen tallennusaste jäi 77,8 prosenttiin, kun tavoite oli vähintään 80 prosenttia. Osaamisen johtamista tulee yhtenäistää niin, että Talentti-järjestelmän taidot, koulutukset ja keskustelut ohjaavat aidosti henkilöstösuunnittelua.
Määräaikaisten osuus laski noin 15 prosenttiin ja määräaikaisten palvelussuhteet vähenivät 306:sta 292:een. Lisäksi anonyymi rekrytointi ja henkilöstön osallisuutta lisäävät kyselyt vahvistivat tasa-arvo- ja monimuotoisuustyötä.	Rekrytointi on edelleen vaikeaa useissa ammattiryhmissä. Osa-aikatyötä tekee noin 17 prosenttia henkilöstöstä, joten kokoaikatyön tarjoamisen käytäntöjä sekä pysyvien tehtävien vakinaistamista on seurattava tiukasti.
Yhteistoiminta oli aktiivista: YT-neuvottelukunta kokoontui 8 kertaa, käsitteli 52 pykälää, ja henkilöstöedustajia osallistui johtoryhmiin ja työryhmiin. Tasapainotusohjelmaan liittyviä YT-neuvotteluja ei käyty vuonna 2025.	Työyhteisöjen ristiriitatilanteita ja esihenkilöiden vaihtelevia johtamisvalmiuksia on edelleen. Työkykyjohtamisen roolit, vastuut ja tasalaatuisuus tulee viedä käytännön arkeen kaikilla palvelualueilla.
Palkitsemista ja sitouttamista vahvistettiin Epassilla, ylimääräisellä 100 euron lisäyksellä sekä henkilökohtaisen työsuorituksen arvioinnin laajentamisella opetusosalalle.	Palkkauksen tasa-arvoa, tasopalkkakäytännön yhteensovittamista ja lähtökyselyiden tuloksia on seurattava, koska vaihtuvuutta selittävät mm. palkkaus, muutto, alan vaihto ja siirtyminen toiselle työnantajalle.

Tarkastuslautakunta katsoo, että vuoden 2025 henkilöstöpoliittiset tavoitteet toteutuivat parhaiten toimintamallien tasolla: työhyvinvoinnin toimintaohjelma, varhainen tuki, koulutus, yhteistoiminta ja palkitsemisen käytännöt ovat vahvistuneet.

Varsinainen vaikuttavuushaaste näkyy kuitenkin tunnusluvuissa: sairauspoissaolot, työkyvyttömyysriskikerroin 1,73, 50 vuotta täyttäneiden vajaan 52 prosentin osuus sekä eläköitymisennuste 360 henkilöä vuosina 2026–2030 edellyttävät ennakoivaa henkilöstösuunnittelua ja ikäjohtamista. Vuodelle 2026 arvioinnin painopisteeksi suositellaan kolmea mitattavaa tavoitetta: sairauspoissaolojen lasku, kehityskeskustelujen vähintään 80 prosentin toteuma sekä palvelualueittain seurattu työkykyjohtamisen tasalaatuisuus.

Tarkastuslautakunta toteaa, että sairauspoissaolojen keskimääräisenä laskennallisena kustannuksena pidetään yleisesti 350 euroa / päivä. Mikkelin kaupungin henkilöstön sairauspoissaoloja on vuonna 2025 ollut yhteensä noin 31 000 päivää (1912 henkilöä X 16,5 päivää/henkilö), jolloin sairauspoissaolojen laskennalliseksi kustannukseksi voidaan arvioida noin 11 miljoonaa euroa vuonna 2025 (1912 x 16,5 X 350).

Tarkastuslautakunta kehottaa kaupunkia työnantajana huolehtimaan henkilöstön työhyvinvoinnista ja ennaltaehkäisevästä toiminnasta sairauspoissaolojen vähentämiseksi ja työkyvyn ylläpitämiseksi.

Luottamushenkilötoiminnan digitalisaatiossa huomioitavaa

Tarkastuslautakunta haluaa edelleen kiinnittää kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen huomiota luottamushenkilötoiminnan digitalisaatioon. Sähköiset toimintamallit ovat vakiintuneet osaksi kunnallista päätöksentekoa, mutta niiden toimivuus ei saa riippua yksittäisen luottamushenkilön omasta teknisestä osaamisesta tai laitteistosta.

Lautakunta pitää tärkeänä, että kaikilla toimielinten jäsenillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua valmisteluun, kokouksiin ja päätöksentekoon. Tämä edellyttää toimivia järjestelmiä, riittävää perehdytystä, saavutettavia käyttöohjeita sekä käytännössä saatavilla olevaa tukea.

Digitalisaation onnistumista tulee arvioida myös demokratian näkökulmasta. Jos järjestelmät koetaan hankaliksi tai epävarmoiksi, vaarana on, että osallistuminen vaikeutuu tai päätöksen laatu heikkenee.

Tarkastuslautakunta kehottaa kaupunginhallitusta varmistamaan, että luottamushenkilötoiminnan digitaaliset ratkaisut tukevat aidosti sujuvaa, turvallista ja yhdenvertaista päätöksentekoa.

*Kuvassa kaupunginvaltuuston kokous kesäkuussa 2025.
Kuva: Heidi Makkonen*

Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2025 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että kaupunginvaltuusto pyytää kaupunginhallitukselta kuntalain 121 §:n

mukaisen lausunnon arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista ja suosituksista siten, että lausunto voidaan käsitellä valtuustossa vuoden 2026 loppuun mennessä.

Mikkelissä 19. päivänä toukokuuta 2026

Heikki Sorvali
puheenjohtaja

Anni Lahtinen
varapuheenjohtaja

Sari Hannukainen
jäsen

Jukka Hynninen
jäsen

Helen Kontturi
jäsen

Anni Panula-Ontto-Suuronen
jäsen

Seppo Savela
jäsen

Tiina Elkharam
Varajäsen

Hannu Ylönen
jäsen

MIKKELI